

Червень—липень, 2004

Євробюлетень

Інформаційне видання Представництва Європейської Комісії в Україні

Узгоджено кандидатуру нового
президента Європейської Комісії

Фото: ЄС

Члени Європейської Комісії Далія Грибаускайте, Ставрас Дімас та Вівьєн Реддінг зустрічають олімпійський вогонь. Брюссель, 22 червня 2004 року

Олімпійський вогонь прибув у Брюссель

22 червня олімпійський вогонь прибув у Брюссель. Загалом в естафеті беруть участь понад 3,5 тисячі спортсменів, які пронесуть його півтори тисячі кілометрів. На початку липня вогонь повернеться в Грецію, і відправиться в подорож країною. 13 серпня від нього буде запалено вогонь в чаші під час церемонії відкриття Олімпійських ігор в Афінах.

Фото: ЄС

Євробюлетень

Інформаційне видання
Представництва
Європейської Комісії
в Україні

Київ 01024
вул. Кругло-
університетська, 10
www.delukr.cec.eu.int

Керівник проекту
Вікторія Давидова
E-mail:
victoria.davydova@cec.eu.int

Зміст бюлетеня
не обов'язково відбиває
офіційні погляди
Європейської Комісії

© Європейська Комісія,
2004

Видає та розповсюджує
Лабораторія
законодавчих ініціатив
Київ 04070
вул. Волоська, 8/5,
к. 133-134,
т./ф.: (044) 238-24-69
www.parlament.org.ua
E-mail:
info@laboratory.kiev.ua

Головний редактор
Олекса Підлущкий

Редактор
Руслан Дейниченко

У реалізації проекту
беруть участь:

Анжела Євгенєва
Олександр Синьокий
Наталія Синьоока
Ольга Гребінник

Оригінал-макет
Роман Марковець

Верстка
Тетяна Матвієнко

Наклад 15 000 прим.

Інтернет-версія
www.delukr.cec.eu.int
www.parlament.org.ua

This publication is pro-
duced with the financial
support from the
Delegation of the
European Commission to
Ukraine, Belarus and
Moldova

Видання
фінансується
Представництвом
Європейської Комісії в
Україні, Біларусі та
Молдові

Використана інформація:
www.europa.eu.int,
«Інтерфакс-Україна»,
УНІАН

Видруковано з готового
оригінал-макету
Видавництво «Міленіум»
Свідоцтво ДК № 535
від 19.07.2001 р.

Громадяни Європейського Союзу
обрали новий парламент 2

Узгоджено остаточний текст
Конституції ЄС 4

Узгоджено План дій Молдова–ЄС 5

В Україні оцінюють процес
реалізації Угоди про партнерство і
співробітництво 6

Україна і ЄС домовляються
про співпрацю у сфері торгівлі
та інвестицій 6

Перспективи України в розширеній
Європі 7

Європейський Союз знайомить
із програмами допомоги
в Україні, Молдові та Біларусі 8

Джоан Роулінг: письменниця, що стала
багатшою за британську королеву 10

Десятиріччя Угоди про партнерство й
співробітництво України та ЄС 16

Україна знайомиться із сучасним
польським мистецтвом 18

Шановні читачі!

Ви отримали перший літній номер «Євробюлетеня». Серед головних тем цього випуску — інформація про вибори до Європейського Парламенту та узгодження тексту європейської конституції. Читайте також про майбутнього Президента Європейської Комісії, який замінить на цій посаді Романо Проді. У рубриці «Європейці» — розповідь про письменницю з Великої Британії, авторку серії романів про Гаррі Поттера Джоан Роулінг. У цьому випуску також повідомлення про останні події в країнах Європейського Союзу та діяльність інституцій ЄС в Україні.

«Євробюлетень»

Громадяни Європейського Союзу обрали новий парламент

10–13 червня 2004 року у Європейському Союзі пройшли під знаком «вибори». Те, що відбувалось, було унікальним, виходячи із цілого ряду причин. По-перше у виборах брали участь 25 держав, серед них 10 робили це вперше, адже членами ЄС вони стали лише 1 травня цього року внаслідок його розширення. По-друге, вперше за п'ятдесятирічну історію ЄП на виборчі дільниці прийшло менше половини виборців.

Роль ЄП у системі органів влади Європейського Союзу

Європейський парламент, поруч із такими інституціями як Європейська Комісія та Рада ЄС, є одним із ключових владних органів Європейського Союзу. Сьогодні він представляє 450 мільйонів громадян. До недавнього часу роль Європейського Парламенту у вирішенні спільних проблем держав-членів ЄС була досить незначною. Однак з року в рік держави, які входять до складу Європейського Союзу, надають йому все більших повноважень: якщо у 1957 році Римський договір закріпив за ним статус консультативного та контрольного органу, то вже Маастрихтським договором 1992 року за ЄП було закріплено провідне місце серед інших інституцій, створених в рамках ЄС. На сьогодні він виконує чотири основні функції: законодавчу, бюджетну, контрольну та зовнішньополітичну і є багатонаціональним постійно діючим органом, аналогів якому немає у світі.

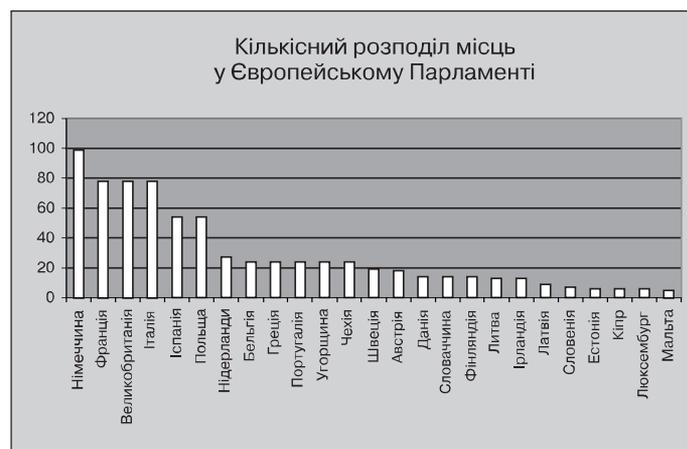
Загалом історія ЄП нараховує вже більше 50 років: ще 23 липня 1952 року у дію вступив договір про створення Європейського об'єднання вугілля та сталі (ЄОВС), яке стало першою європейською організацією наднаціонального характеру, а її Загальна Асамблея — попередником Європейського Парламенту. Власне, назва «Європейський парламент» з'являється лише з

1962 року, а перші прямі вибори відбулись у 1979 році.

Внаслідок проведення чергових виборів 2004 року склад ЄП налічує 732 члени. Це на 106 представників більше, ніж до розширення ЄС. Щоправда, у період із 1 травня і до проведення нових виборів до складу ЄП було кооптовано 162 представники нових держав-членів ЄС, тому у його роботі могло брати участь аж 788 депутатів.

Кожна держава ЄС має свою встановлену квоту на представництво у ЄП. Рівень представлення тієї чи іншої держави залежить не лише від кількості населення, але й від її впливу на вирішення спільних проблем держав ЄС. При цьому невеликі держави отримують дещо більше місць, ніж повинні були б отримати за умови пропорційного представництва. У зв'язку із розширенням кількість представників від «старих» членів ЄС зменшилась. Сталою залишилась лише найбільша квота, яка належить Німеччині — 99 осіб.

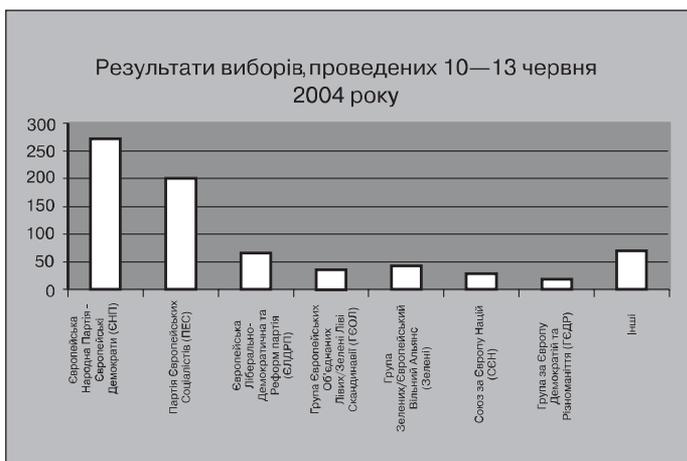
Спільні для всіх держав-членів ЄС засади виборів представників до Європейського Парламенту визначаються Актом про вибори від 20 вересня 1976 року. Хоча положення останнього мають виключно рекомендаційний характер (держави можуть самостійно визначати різноманітні параметри, як-от: виборчу систему, відсотковий бар'єр, обов'язковість участі тощо), більшість з них на сьогодні включено до національного виборчого законодавства країн-учасниць. У зв'язку з цим вибори у всіх країнах (за

винятком Північної Ірландії) було проведено за різними модифікаціями пропорційної виборчої системи (голосування за партійні списки кандидатів від політичних партій). До певної міри вибори не стали «загальноєвропейськими», адже фактично було проведено 25 виборчих кампаній, які хоч і проводились одночасно (10-го червня в Нідерландах та Великобританії, а протягом наступних трьох днів у решті держав-членів), характеризувались дещо відмінними засадами та різними учасниками.

Політичні умови

Однією із головних проблем, що постали перед державами-членами ЄС до виборів, була прогнозовано низька виборча активність громадян та поширення євроскептичних настроїв. Не слід забувати, що вибори відбувались в умовах особливого періоду в житті ЄС — безпрецедентного розширення та роботи над Конституційним Договором, який виносився на розгляд Саміту ЄС 17–18 червня, тобто відразу після проведення виборів.

Політичні сили йшли на вибори із гаслами, які мали внутрішньонаціональне забарвлення та значно відрізнялись у різних державах-членах ЄС. Поруч із цим можна виділити декілька загальноєвропейських тем, які виявились, за даними Мережі інститутів європейської політики, найважливішими для електорату: перспективи членства Туреччини в Європейському Союзі, Конституція ЄС, зовнішня політика та питання безпеки, соціальна політика та зайнятість, а також національні інтереси в контексті членства кожної конкретної держави в ЄС.

Результати голосування

Середній показник виборчої активності у 2004 році склав 44,2% — це майже на шість відсотків менше, ніж на виборах 1999 року. Фактично він був найнижчим з моменту проведення перших прямих виборів у 1979 році, коли виборчі дільниці відвідало 63 відсотки виборців. Такі результати є наслідком як низької активності громадян у нових державах-членах ЄС, так і зниженням рівня участі у виборах майже у всіх державах-членах ЄС-15. Найбільш рекордним було зростання виборчої активності серед громадян Великобританії (з 24% — у 1999 році до 71% — у 2004), проте його можна пояснити одночасним проведенням виборів до місцевих органів влади. Значне зниження рівня участі у виборах спостерігалось в Іспанії (з 64% — у 1999 році до 49% — у 2004). У Франції, де у голосуванні взяли участь лише 42 відсотки виборців, такий результат вважається найгіршим за всю історію виборів до ЄП. Серед країн, які лише нещодавно стали членами ЄС, найактивнішими виявились Кіпр та Мальта (показник участі у виборах відповідно 71% та 82%). Проте це пояснюється традиційно високою виборчою ак-

Європейський Парламент вітає новообраного Президента Європейської Комісії Жозе Мануеля Баррозо (на фото праворуч).

тивністю їх громадян, яка під час проведення національних виборів складає більше 90%.

Серед причин такої ситуації можна назвати відсутність широкомасштабної інформаційної кампанії, яка б дозволила громадянам нових членів ЄС зрозуміти значення виборів до ЄП, тривання перехідного етапу у житті цих країн, а також звичайну втому від активного політичного життя протягом 2004 року (у багатьох державах проводились національні вибори та референдум про вступ до ЄС).

Невтішним є також те, що у низці країн виборці несподівано віддали свої голоси за партії, які доволі скептично ставляться до ідеї Європейського Союзу. Наприклад, у Великобританії до трійки переможців увійшла Партія незалежності Сполученого Королівства, ключовою метою якої є вихід Великобританії з Європейського Союзу. Це все свідчить про поширення євроскептичних настроїв серед громадян ЄС.

Не вдалось підвищити активність виборців і за допомогою залучення до передвиборчих кампаній зірок із різних

сфер, не пов'язаних із політикою: від телебачення і музики до спорту.

Крім того, у багатьох державах поразку отримали партії, які знаходяться при владі. А отже, громадяни використали вибори в ЄП у якості протесту проти політики своїх національних урядів (зокрема, така ситуація склалась у Німеччині, Австрії, Франції тощо).

Разом із тим громадян, які бажають бути обраними, виявилось доволі багато: було зареєстровано 14670 кандидатів (у тому числі 5153 жінки, що становить 35,13 %).

кількість членів була у Європейської Народної Партії (295), а у їх опонентів — Партії Європейських Соціалістів — 232, то чи змістився центр впливу? Вибори засвідчили, що громадяни ЄС найбільш прихильні до політичних партій правочентристського спрямування. Як і в парламенті минулого скликання найбільшою залишається група Європейської Народної Партії (Християнські демократи) і Європейських Демократів чисельністю близько 270 осіб (вона є єдиною, в якій представлені депутати з усіх 25-ти країн ЄС). Друга за розміром — Група Партії Європейських Соціалістів (близько 200 осіб), а «третім полюсом» стала нещодавно створена група під назвою Альянс лібералів і демократів за Європу (близько 90 осіб).

Отже, незважаючи на всі труднощі та доволі несподівані для багатьох результати, Європейський Парламент все ж обрано. Його перша сесія розпочнеться 20 липня.

Анжела ЄВГЕНЬЄВА

Найцікавішим, звичайно, є питання про те, чи змінилось розташування політичних сил у новообраному парламенті? Якщо у попередньому найбільша

Узгоджено остаточний текст Конституції ЄС

Протягом двох днів (17–18 червня) у Брюсселі тривав Саміт Європейського Союзу, на якому було схвалено першу в історії ЄС Конституцію. Після тривалих переговорів глави держав та урядів 25 країн все ж затвердили компромісний варіант. І це, без сумніву, подія, яка назавжди залишиться в історії об'єднаної Європи. Вона була дійсно необхідною з огляду на драматичні результати виборів до ЄП, які були проігноровані більшістю громадян ЄС. Не можна не відзначити роль Ірландії, яка головує в ЄС, у цьому процесі, адже саме ця країна доклала чимало зусиль для того, щоб європейська спільнота все ж дійшла згоди стосовно найбільш суперечливих моментів.

Одне із найскладніших питань — принцип ухвалення рішень у Раді Міністрів — найвищому органі ЄС. Погоджений у Брюсселі варіант передбачає запровадження «подвійної» більшості. Тобто для ухвалення рішень у Раді ЄС їх мають підтримати 55 відсотків країн-членів ЄС, які представляють 65 відсотків населення ЄС. Це зроблено для того, щоб запобігти ситуації, коли лише три великі держави-члени ЄС зможуть заблокувати будь-яке рішення. Для блокування рішення проти нього мають виступити щонайменше чотири країни. Крім того, скорочується кількість сфер, прийняття рішення у яких вимагає одностайного голосування всіх держав-членів. Фактично право вето залишається щодо рішень, пов'язаних із податковою сферою, а також частково — оборонною, соціальною та зовнішньою політикою.

У Брюсселі було узгоджено ще один принциповий момент, а саме: кількість членів у Європейській Комісії та Європейському Парламенті. До 2004 року європейські комісари, як і

Фото: ЄС

Державний Міністр Ірландії Дій Рате, Міністр закордонних справ Ірландії Браєн Коген, Президент Європейської Комісії Романо Проді та Прем'єр-міністр Ірландії Еерті Ахерн вітають один одного із узгодженням Конституції (18 червня 2004 року, Брюссель).

сьогодні, працюватимуть у складі 25 осіб (по одному представникові від кожної держави), але надалі їх кількість буде становити лише 2/3 від загальної кількості держав-членів ЄС, а представництво країн відбуватиметься на основі ротачії. Щодо Європейського Парламенту, то максимальну кількість місць у ньому буде збільшено до 750. Водночас місця будуть розподілятися на основі принципу «дегресивної пропорційності» з мінімальною кількістю представників від країни — 6 осіб, і максимальною — 96. Більш чітко квоти кожної країни буде визначено напередодні виборів 2009 року.

Дещо змінюються засади діяльності головування в ЄС. Якщо сьогодні щопівроку кожна країна-член ЄС по черзі отримує право головування, то Конституція закріпила посаду постійно діючого президента ЄС, який обиратиметься на 2,5 роки, а головувати одночасно будуть три держави протягом 18 місяців.

Найсерйознішим інституційним нововведенням є запрова-

дження посади міністра закордонних справ, який поруч із президентом ЄС презентуватиме спільноту у міжнародних відносинах.

Крім того, Конституція офіційно затверджує прапор ЄС — коло з 12 золотих зірок на блакитному тлі. Гімном стала «Ода до радості» Людвіга ван Бетховена, офіційною валютою — євро. Девіз об'єднання — фраза «Єдність у різноманітності». Святом утворення ЄС став День Європи — 9 травня.

Як повідомляє «Дойче Веле», канцлер Німеччини Гергард Шредер з цього приводу заявив: «Це дійсно історичне рішення, яке ми ухвалили. Як ви всі знаєте, воно далося нам не просто. Це — надзвичайно важлива віха нашої історії. З власною конституцією Європа стала міцнішою і більш політично керованою. Європа стала великою, як ми всі цього бажали».

Традиційно угоди ЄС підписуються в державі, яка головує у цей період у ЄС. Проте для Конституції ЄС буде зроблено виня-

ток. Її підписання у жовтні символічно відбудеться у Римі, оскільки Конституція має замінити Договір про заснування Європейського економічного співтовариства (Римську угоду) від 1957 року, яку було підписано саме в італійській столиці.

Для набуття чинності Конституція ще має бути ратифікована парламентами або населенням країн на референдумі. Незважаючи на те що за даними соціологічних опитувань 84% мешканців ЄС виступають за затвердження майбутньої Конституції саме шляхом всенародного голосування, про наміри затвердити таким чином Конституцію або ж просто дізнатися думку народу, поки що заявила незначна кількість держав (Великобританія, Данія, Нідерланди, Франція та деякі інші). Очікується, що чинності Конституція набуде до 2007 року.

Анжела ЄВГЕНЬЄВА

Узгоджено План дій Молдова — ЄС

Молдова стала першою країною, з якою Європейська Комісія узгодила План дій у рамках Європейської політики сусідства. План дій було узгоджено 15 червня цього року в Брюсселі після четвертого раунду двосторонніх переговорів між делегацією Молдови на чолі з міністром закордонних справ Андрієм Стратаном та делегацією ЄС, очоленою заступником Генерального директора Генерального директорату з питань зовнішніх відносин Європейської Комісії Майклом Лі.

План дій Молдова—ЄС — це політичний документ, що вста-

новлює стратегічні цілі співробітництва між Молдовою та ЄС на найближчі три роки. Його буде підписано після виконання обома сторонами відповідних внутрішніх процедур, зокрема, після схвалення документа усіма державами-членами ЄС. На думку міністра закордонних справ Молдови А.Стратана, успішна реалізація Плану дій протягом найближчих років дозволить Молдові розпочати у 2007 році офіційні переговори з Європейським Союзом про підписання з Молдовою угоди про асоціацію.

Згідно з розповсюдженим прес-релізом Міністерства за-

кордонних справ Молдови, План дій передбачає налагодження Молдовою тісніших політичних, економічних і культурних відносин з ЄС, а також взаємодію у сфері безпеки, активізацію транскордонного співробітництва та поділ відповідальності за попередження і врегулювання конфліктів.

Одним із основних завдань, викладених у Плані дій, є подальша підтримка ефективного розв'язання придністровського конфлікту. ЄС заявив про готовність у майбутньому брати участь у цьому процесі та використовувати для врегулювання

конфлікту всі важелі, які є в його розпорядженні. (...)

План дій наголошує на необхідності відкриття в Кишиневі найближчим часом Постійного представництва Європейської Комісії (наразі Представництво Європейської Комісії в Україні виконує за сумісництвом обов'язки Представництва Європейської Комісії у Молдові). (...)

Джерело:
бюлетень Європейської програми
(№ 1) Міжнародного фонду
«Відродження» (МФВ)

У Брюсселі обговорюють проблеми ядерної безпеки в Україні

10 червня 2004 року у Брюсселі за ініціативи Представництва України при ЄС та Національної атомної енергогенеруючої компанії «Енергоатом» відбувся круглий стіл «Ядерна безпека в Україні: Європейська перспектива».

Метою круглого столу було обговорення актуальних питань створення ядерної безпеки в Україні, у тому числі — в контексті будови реакторів на Рівненській та Хмельницькій АЕС.

Європейським фахівцям було надано можливість краще ознайомитися з діяльністю «Енергоатому», який є одним з найбільших виробників ядерної енергії, відіграючи ключову роль у забезпеченні потреб держави в електроенергії: компанія об'єднує чотири ядерні електростанції, на яких працюють 13 реакторів, що виробляють більше 50 відсотків української електроенергії.

У круглому столі взяли участь представники європейських інституцій, ділових та

дипломатичних кіл, акредитованих при Європейському Союзі, неурядових організацій, а також ЗМІ.

Українську делегацію очолював міністр палива та енергетики України Сергій Тулуб, який у рамках свого візиту до Брюсселя провів також зустріч з керівництвом Генерального директорату з питань транспорту та енергетики Європейської Комісії.

Олександр ХОРУЖЕНКО

Жозе Мануель Баррозо — наступний президент Європейської Комісії

Європейський Парламент затвердив колишнього прем'єр-міністра Португалії Жозе Мануеля Баррозо наступним президентом Європейської Комісії. Під час голосування за нього віддали голоси 413 членів парламенту з 711. Баррозо заступить на цій посаді Романо Проді 1 листопада. Докладніше про нового президента Європейської Комісії читайте в одному із наступних випусків «Євробоюлетеня».

Фото: ЄС

В Україні оцінюють процес реалізації Угоди про партнерство і співробітництво

Підписання у 1994 році Угоди про партнерство і співробітництво між Європейськими Співтовариствами, їх державами-членами та Україною (УПС) поклало початок тісним відносинам між нашою державою та, без сумніву, найпотужнішою організацією держав, об'єднаних за принципами спільного ринку і європейськими традиціями демократичного життя. Для молодій українській держави це означало якщо не прорив, то великий крок уперед до утвердження себе в загальноєвропейському просторі й відображало головні пріоритети зовнішньої політики—повноцінну інтеграцію до європейського економічного, суспільно-політичного, культурного простору. Принаймні такі амбітні цілі лунали під час підписання УПС.

Саме 14 червня 2004 року виповнилося десять років з моменту підписання Угоди про партнерство і співробітництво між Україною, Європейським Співтовариствами та їх державами-членами. Відтак, назріла необхідність надати об'єктивну оцінку процесу реалізації Угоди та визначити готовність і України, і ЄС до нового, більш змістовного, діалогу. Крім того, у контексті підписання і ратифікації Україною Угоди про Єдиний економічний простір виникла потреба аналізу цієї Угоди і визначення того, чи суперечить вона УПС та внутрішнім програмним документам України, що визначають незворотність і пріоритетність курсу держави на європейську інтеграцію.

З цією метою 15 червня 2004 року громадська організація «Лабораторія законодавчих ініціатив» спільно з Комітетом Верховної Ради України з питань європейської інтеграції та Представництвом Фонду Конрада Аденауера в Україні провела у Києві круглий стіл на тему «10 років УПС: здобутки, перспективи та альтернативи».

Фото: В. Марусенко

Учасники круглого столу «10 років УПС: здобутки, перспективи та альтернативи» 15 червня 2004 р., Київ

Під час круглого столу обговорювалися питання імплементації Угоди про партнерство і співробітництво між Україною та ЄС, перспективи переходу до нового формату відносин між Україною та ЄС, а також перспективи співробітництва України та ЄС у контексті набуття чинності Угодою про формування Єдиного економічного простору (ЄЕП).

Як зазначила в ході зустрічі Розарія Пульїзі, політичний аналітик відділу політики, преси та інформації Представництва Європейської Комісії в Україні: «На думку

Європейської Комісії, через 10 років після підписання УПС відносини між ЄС та Україною проходять дуже важливу і конструктивну фазу. План дій, який зараз знаходиться на своєму завершальному етапі розробки і буде ухвалений найближчим часом, є дуже конкретним документом. З українського боку лунали заклики до переходу від ідеалізму до прагматики у відносинах з ЄС. План дій свідчить, що такий перехід відбувається. Ми зі свого боку вже перейшли до практичних кроків і План дій є конкретним свідченням цього».

Додаткова інформація на сайті:
www.parliament.org.ua

Україна і ЄС домовляються про співпрацю у сфері торгівлі та інвестицій

14 червня 2004 року у Брюсселі відбулося шосте спільне засідання Підкомітету з питань торгівлі та інвестицій Комітету з питань співробітництва між Україною та ЄС. На порядку денному переговорів були питання про етап двостороннього торговельно-економічного співробітництва, зокрема, стосовно торгівлі сталеливарними виробами та сільськогосподарською продукцією, захисту прав інтелектуальної власності та

розвитку автомобільної промисловості в Україні. Крім цього, сторони порушили проблематику готовності України до надання їй статусу країни з ринковою економікою, поширення на українську державу соціальних преференцій в рамках Генералізованої системи преференцій Європейського Союзу. Сторони обговорили просування України у напрямку вступу до Світової організації торгівлі.

Фото: ЄС

Перспективи України в розширеній Європі

Питання майбутнього України в умовах розширеного ЄС обговорювались 2 червня 2004 року у Брюсселі, де відбувся круглий стіл «Україна в розширеній Європі: перспективи на майбутнє». Організаторами заходу виступили: Інститут відкритого суспільства, Інститут Схід–Захід, Фондація Бертельсмана та Інститут регіональних та євроінтеграційних досліджень «ЄвроРегіо Україна». Учасники з країн-членів ЄС, України та Сполучених Штатів Америки обговорили перспективи відносин між Україною та ЄС на найближчі роки, європейську політику сусідства та її інструменти щодо України, проблеми верховенства права в Україні, а також питання безпеки, пов'язані з розширенням ЄС.

За результатами обговорення було підготовлено аналітичні рекомендації. Зокрема, серед рекомендацій Європейському Союзу зазначено, що замість того, щоб виключати будь-яку європейську перспективу для України, ЄС має чітко запропонувати її, не порушуючи при цьому подальшу дискусію щодо членства в ЄС. Європейська політика сусідства (ЄПС) має відрізнитись від тієї співпраці, що відбувалася в минулому, проводитись без застосування вже наявних інструментів та стратегій. ЄПС ґрунтується і має ґрунтуватися на спільних цінностях. У цьому контексті для ЄС пріоритетом має бути зміцнення демократії, верховенства права та врядування. Особливу увагу необхідно приділити зміцненню громадянського суспільства як партнера для моніторингу політичних зобов'язань, а також зміцненню демократичного врядування. Підтримка Україною ЄПС залежатиме від чіткості та привабливості стимулів, запропонованих ЄС, які необхідно зміцнити. Важливі стимули включають участь України в єдиному ринку ЄС, а також справедливий та передбачуваний візовий режим. ЄС має переглянути наявні інструменти фінансування і запропонувати нові, інноваційні та прозорі механізми і процедури, які б зменшили фінансовий та адміністративний тягар для реципієнтів та подолали негнучкість існуючого підходу до надання фінансової підтримки. Утвердження верховенства права — це пріоритет, встановлений Стратегією щодо ЄПС і це завдання необхідно перевести в площину конкретних дій в рамках Плану дій Україна–ЄС. Сьогодні увага ЄС у цій сфері зосереджена на зміцненні охорони кордонів, боротьбі з організованою злочинністю та торгівлею людьми. Не відхиляючи важливість цих завдань, ЄС має зосередити увагу на судовій реформі, доступі до правосуддя, підзвітності та ефективності роботи правоохоронних органів,

прозорій та відповідальній роботі уряду як антикорупційному, превентивному засобу, гендерній та етнічній рівності і свободі інформації. ЄС має здійснювати активні кроки для того, щоб створити спеціальну робочу групу донорів, до складу якої увійшли б також представники українських органів влади, громадських та приватних установ, метою якої було б розробити всеохоплюючу програму судової реформи на наступні 10 років. Необхідно використати досвід трансформації у демократичні країни з ринковою економікою нових членів ЄС шляхом створення цільових та консультативних груп, які складатимуться з експертів високого рівня з цих країн та експертів неурядових організацій України, які надаватимуть консультації ЄС щодо реалізації політики сусідства у відношенні до України. ЄС має чітко підтримувати мету України стати членом СOT і, таким чином, допомагати Україні зайняти гідне місце в міжнародній спільноті.

Щодо рекомендацій українському уряду, то автори зазначають, що ключова роль в успішній реалізації ЄПС та здійсненні подальших кроків у напрямку європейської інтеграції належить Україні. Український уряд має чітко продемонструвати повну підтримку євроінтеграційного курсу шляхом реалізації реформ, які приведуть до виконання Копенгагенських критеріїв. Крім того, наголошується на вирішальному значенні президентських виборів в Україні.

Підготовлено за матеріалами веб-сторінки:
<http://www.eru.org.ua>
(там же розміщено повний текст рекомендацій)

Цитата

Від Європейської Комісії з одного боку та від українського уряду — з другого залежатиме, чи ми переведемо Угоду про партнерство і співробітництво в другий логічний документ, яким має бути Угода про асоціацію... Майбутнє відносин між Україною і Європейським Союзом залежить виключно від дій української влади.

Борис ТАРАСЮК,
народний депутат України,
Голова Комітету Верховної Ради України
з питань європейської інтеграції

Грьома реченнями

Віце-президент Європейської Комісії Лойола де Паласіо має намір звернутися з листом до прем'єр-міністра Словаччини та закликати його підтримати проект магістрального нафтопроводу Одеса–Броди і сприяти реалізації першої фази проекту — експериментальному прокачуванню 20 тис. тонн легкої нафти з Бродів до Кралупи (Чехія). Про це повідомив директор Генерального директорату ЄК з питань транспорту й енергетики Ханс фон Зюдюв на робочій зустрічі з міністром палива й енергетики України Сергієм Тулубом, у ході якої обговорювалося питання співробітництва України і ЄС в ядерному секторі на ринках електроенергії і нафти. Сторони домовилися про детальніше обговорення проблеми співробітництва України і ЄС в енергетичному секторі на засіданні робочої групи енергетичних стратегій, що відбудеться в Києві 15 липня, а також про активізацію співробітництва в цьому секторі шляхом створення відповідної робочої групи, що буде вивчати умови, забезпечення синхронізації енергосистем України і ЄС.

Україна і ЄС завершили узгодження проекту Угоди про взаємну охорону секретної інформації, яка має сприяти поглибленню двостороннього співробітництва у галузі політики безпеки і забезпечити необхідну нормативно-правову базу для заснування нових напрямків співробітництва, пов'язаних з обміном конфіденційною інформацією. Про це заявили представники сторін за підсумками консультацій в Брюсселі 21–22 червня, про що повідомила пресслужба Міністерства закордонних справ України. На консультаціях досягнуто домовленості про проведення в липні у Києві наступного раунду консультацій щодо технічних деталей імплементації цієї угоди.

23 червня Верховна Рада України ратифікувала угоду про осіб, що беруть участь у процесі Європейського суду з прав людини. Угода встановлює особливий правовий статус таких категорій: особи, які беруть участь у суді як сторони процесу, їх представники або консультанти, свідки, експерти, викликані судом, й інші особи, запрошені главою суду взяти участь у процесі. Цим особам надається імунітет від судового переслідування стосовно зроблених ними в суді заяв або наданих суду доказів. Згідно з документом, у країнах транзиту і в країні, де відбувається процес, такі особи не можуть зазнавати кримінального переслідування або затримуватися, їх особиста свобода також не може обмежуватися у зв'язку з діями або судимостями, що мали місце до початку подорожі.

Підготовлено за матеріалами SteelOrbis,
Інтерфакс-Україна, Українські новини

Європейський Союз знайомить із програмами допомоги в Україні, Молдові та Білорусі

Наприкінці червня 2004 року завершився «Візуальний проект EuropeAid», що фінансується Європейською Комісією в Україні, Молдові та Білорусі. Реалізацію проекту було розпочато в січні 2004 року. Виконавцем проекту виступила громадська організація «Центр демократизації суспільства».

Основна мета діяльності в рамках проекту була спрямована на візуально-інформаційне забезпечення функціонування проектів Європейського Союзу в Україні, Молдові та Білорусі. В інтересах популяризації ЄС та його діяльності в рамках програм технічної допомоги в Україні, Молдові та Білорусі головними цілями проекту було визначено:

- зростання суспільної свідомості та підтримки позитивного іміджу програм допомоги ЄС в Україні, Молдові та Білорусі;
- поліпшення поінформованості щодо програм ЄС серед цільових груп;
- інформування національних учасників та бенефіціантів щодо можливого співробітництва та участі у програмах, що фінансуються ЄС.

У ході реалізації проекту створено базу даних успішних проектів у рамках програм технічної допомоги ЄС, на основі яких було

розроблено історії успіху реалізації окремих проектів, подано механізми їхньої реалізації та результати у таких сферах, як сприяння розвитку демократії та громадянського суспільства, здійснення економічних перетворень, налагодження ефективного транскордонного співробітництва, екологічна безпека, реформування медичної сфери, формування єдиного освітнього простору, соціальна допомога тощо.

Крім того, було вироблено календар, що містить цікаві факти про успішні проекти й інформацію, що може бути корисною для широкого кола користувачів та підготовлено візуально-інформаційні матеріали про діяльність ЄС в Україні, Молдові та Білорусі, які були представлені на Дні Європи у травні 2004 року та поширені серед учасників святкування.

Особливо важливим заходом стала розробка «Путівника програм технічної допомоги ЄС в Україні, Молдові та Білорусі». У цьому виданні Представництва Європейської Комісії подається інформація щодо основних спеціалізованих підпрограм ЄС в Україні, Молдові та Білорусі, таких як Європейська програма «Демократія та права людини», Програма EuropeAid з партнерства в інсти-

туційному розвитку, Програма прикордонного співробітництва, ТЕМПУС тощо. Спеціалізовані підпрограми є механізмом здійснення маломасштабних проектів, що, зазвичай, призначені для надання сприяння на більш низькому рівні. У путівнику можна знайти інформацію з приводу того, які заходи можуть отримати підтримку в рамках окремих підпрофам. У резюме кожної програми визначений порядок подачі заявок на участь у програмах та вказані необхідні контактні адреси для отримання детальнішої інформації.

Особливого значення для трьох країн набувають стосунки з Європейським Союзом у світлі нового розширення ЄС у травні 2004 року та затвердженої Європейською Комісією нової «стратегії сусідства».

Отже, результати проекту можуть бути корисними як для організацій, так і для громадян, зацікавлених у діяльності Європейського Союзу в Україні, Молдові та Білорусі, у розвитку взаємовигідного співробітництва та пошуку партнерів у ЄС.

Матеріали, розроблені в рамках проекту, розміщені на сайті: www.delukr.cec.eu.int

Відбулась міжнародна конференція, присвячена забезпеченню конкурентоспроможності української продукції

Проект EuropeAid «Застосування режиму вільної торгівлі — стандарти, технічні регламенти та оцінка відповідності в Україні» та бенефіціант проекту Держспоживстандарт України провели 14–15 червня 2004 року Міжнародну конференцію «Забезпечення конкурентоспроможності української продукції на шляху до Світової організації торгівлі та Європейського Союзу».

Участь Держспоживстандарту України в ISO відповідає стратегічному курсу України щодо вступу в СОТ та набуття членства в ЄС і, по суті, є однією з обов'язкових умов, яка надає можливість забезпечувати процес гармонізації національних стандартів з міжнародними нормами і правилами, впроваджувати передові технології, ефективніше залучати споживачів та промисловців до проблем стандартизації і вирішення питань

Фото: Держспоживстандарт

Виступають учасники міжнародної конференції «Забезпечення конкурентоспроможності української продукції на шляху до Світової організації торгівлі та Європейського Союзу».

захисту споживачів від небезпечної продукції, вживати заходи щодо управління якістю та охороною навколишнього середовища.

Конференцію було присвячено питанням ролі міжнародної стандартизації у розвитку економіки та лібералізації торгівлі, існуючому європейському технічному законодавству, проблемам усунення технічних бар'єрів шляхом впровадження міжнародних і європейських стандартів, процедур оцінки відповідності, що має позитивно вплинути на конкурентоспроможність продукції, а також необхідності участі споживачів у процесі стандартизації з метою забезпечення своїх прав та інтересів.

Першу частину Конференції, 14 червня, було проведено в рамках візиту в Україну Генерального Секретаря Міжнародної організації стандартизації (ISO) Алена Брідена, та присвячено перспективам вступу України до Світової організації торгівлі та до Міжнародної організації стандартизації.

Другий день Конференції, 15 червня, проводився в рамках проекту «Застосування режиму вільної торгівлі — стандарти, технічні регламенти та оцінка відповідності в Україні», що фінансується Європейським Союзом. Проект працює з серпня 2003 року у сфері наближення українського законодавства з безпеки продукції, захисту прав споживачів

та відповідальності за постачання дефектної продукції, а також у галузі технічного регулювання відповідно до законодавства, що діє в країнах ЄС. Також в рамках проекту заплановано акредитацію двох лабораторій у структурі Держспоживстандарту Європейським органом акредитації, підготовка двох лабораторій з тестування якості продукції до акредитації та проведення семінарів з Європейського законодавства і системи нагляду за ринком.

У рамках конференції проведено засідання двох «круглих столів»:

- Інтереси користувачів та система захисту прав споживачів;
- Гармонізація у сфері технічного регулювання.

Зазначені заходи відбулися на базі ДП «Всеукраїнський державний науково-дослідний центр з питань стандартизації, метрології, сертифікації та захисту прав споживачів».

Матеріали конференції та фотографії будуть надруковані проектом окремою брошурою, яку можна буде тримати в офісі проекту.

Попереднє замовлення:
тел. (044) 268-94-47,
e-mail: anastasia@dssu.gov.ua.

Європейці діляться досвідом сприяння розвитку малого та середнього бізнесу

У Києві 17–18 червня у рамках поширення позитивного досвіду проекту ЄС «Покращання середовища для розвитку малого та середнього підприємництва (МСП) в Україні» проведено семінар із однойменною назвою. Його було організовано спільно із партнером проекту — Міністерством економіки та з питань європейської інтеграції України. Мета семінару — покращити розуміння переваг підтримки МСП у регіонах України шляхом демонстрації та поширення позитивного досвіду. Учасники проаналізували ситуацію, яка склалася в секторі МСП в Україні, на основі виконання національної та регіональних програм підтримки малого підприємництва за період 2003–2004 років. Учасники проекту планують поширити успішні приклади з визначених регіонів України та виробити оптимальні заходи підтримки МСП. Крім того, українські партнери ознайомляться із Європейською

Хартією для малих підприємств. Успішні приклади з регіонів були відібрані так, щоб відобразити досвід у трьох головних напрямках:

- адміністративна та регуляторна підтримка;
- розвиток бізнесінфраструктури;
- фінансова підтримка.

Учасники проекту отримають нагоду обговорити шляхи поліпшення регіональних програм підтримки малого підприємництва на 2003–2004 роки, які розробляються.

У семінарі взяли участь представники державних адміністрацій усіх областей України, Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції, Державного комітету з питань регуляторної політики та підприємництва, Українського фонду підтримки підприємств та недержавних організацій, що працюють у секторі МСП.

Анонс

Податкові аспекти права COT та acqvis EC: орієнтири податкової реформи в Україні. — Х.: Консум, 2004. — 960 с.

Вовк Т., Водяніков О., Коноваленко І.

Запропонована книга — перша в Україні спроба систематичного викладу регулювання податкових відносин у рамках Світової організації торгівлі та в Європейському Союзі. Видання містить не тільки докладний опис податкового права як складової двох оригінальних правових систем — COT та EC, але й переклад основного масиву податкового законодавства Європейського Союзу українською мовою, а також ґрунтовний глосарій відповідних правових термінів. Значна частина перекладів здійснена спеціально для цього видання і друкується вперше.

Угода про Партнерство та Співробітництво. Повний текст угоди, підписаної між Європейським Союзом та Україною в Люксембурзі 14 червня 1994 року. — К.: ТОВ «Легко Інк», 2004. 72 с.

Цього року Україна відзначає десять років з дня укладання Угоди про Партнерство та Співробітництво, яка була підписана між Європейським Союзом та Україною. Видання, яке було здійснено Представництвом Європейської Комісії в Україні, Молдові та Білорусі, містить повний текст угоди, підписаної 14 червня 1994 року у Люксембурзі, а також додатки до неї, які стосуються співробітництва України та ЄС.

Для замовлень матеріалів
e-mail: press@delukr.cec.eu.int,
тел. (044) 462-0010.

Джоан Роулінг: письменниця, що стала багатшою за британську королеву

Фото: UPG

Книжка про хлопчика-чарівника Гаррі Поттера, яка стала світовим бестселером і за якою вже знято три фільми, зробила знаменитою шотландську письменницю Джоан Роулінг. Цікаво, що за три дні до презентації першої книжки про цього хлопчика в українському перекладі, коли у видавництві «Абабаламага» з'явився сигнальний примірник «Гаррі Поттера і філософського каменя», туди прийшов народний артист України Богдан Бенюк. Як розповів мені директор видавництва Іван Малкович, на столі були розкладені чотири різні видання — англійське, німецьке, російське й українське. Порівнявши їх, Богдан Бенюк сказав, що якби до Європейського Союзу приймали за критерієм оформлення цієї книги, то Україна потрапила б туди першою, раніше за Британію.

Кожне «розкручене» явище і кожне «розкручене» ім'я, як правило, обростає міфами, легенда-

ми й аналогіями, тому що буває вельми непросто пояснити феномен успіху чи популярності з погляду обивателя, хай навіть і «просунутого», який мешкає в об'єднаній Європі. Не стала винятком і Джоан Роулінг та її «поттеріана».

Одна з перших асоціацій, яка спадає на думку у зв'язку з цією письменницею, відсилає до відомої казки про Попелюшку — мовляв, Джоан Роулінг у слушний час і в правильному місці знайшла кришталевий черевичок у вигляді сюжету про учня Гогвортської школи чарів і чаклунства. Вона навіть якось розповіла, що одного разу, їдучи в поїзді, побачила перед очима всю історію Гаррі Поттера і тепер її послідовно описує. Хто знає, можливо, і повідомлення про те, що вона писала перший роман у кафе на серветках, оскільки не мала грошей на опалення квартири і на купівлю паперу, належить саме до таких міфологізованих

інформацій, як і її недавні одкровення про роль однієї зі своїх подруг у написанні цього роману. Коли Роулінг тільки починала працювати над першими розділами роману «Гаррі Поттер і філософський камінь», вона була безробітною матір'ю-одиначкою. Одна її єдинбургська подруга подарувала їй чотири тисячі фунтів. Письменниця нібито розплакалася від розчуття, оскільки тоді це була для неї величезна сума. І начебто не названа нею благодійниця одержала нещодавно в дарунок від письменниці квартиру в Единбурзі.

Очевидно, правда і домисли про Джоан Роулінг міцно переплелися. Саме не дуже комфортні умови життя підтовхнули її до низки романів про Гаррі Поттера. Відомо, що це була не перша її проба пера. До цього вона написала кілька романів для дорослих, які не змогла видати. Написавши про Поттера, вона змінила тактику: пішла в бібліотеку, виписала адреси літературних агентів і методично розсилає рукопис. Один з них відгукнувся. Перший наклад був невеликим, а художник, який оформлював книжку, взяв зовсім невеликий гонорар. Коли книжку почали активно читати британські діти, літературний агент вийшов з цим твором на американський ринок і хоча в твір вносилися поправки (наприклад, у назві першої книжки — «філософський камінь» замінили на «чаклунський камінь» — чи не з остраху перед таким «страшним» словом, як «філософія»), невпинно зростали накладки, а значить, і доходи.

Світова слава до Джоан Роулінг прийшла несподівано і швидко. Сьогодні її прізвище потрапляє до різноманітних списків і рейтингів. Так, журнал Time у квітні опублікував список «100 найвпливовіших людей світу», у розділі якого «Митці і

діячі шоу-бізнесу» фігурує ця шотландська письменниця — поряд з акторами Шоном Пенном і Ніколь Кідман, режисером стрічки «Володар кілець» Петером Джексоном та іншими. Ще один американський журнал Forbes у власному списку найбагатших людей уперше ввів у нього Джоан Роулінг, яка стала членом «клубу мільярдерів». Це стало головною сенсацією для любителів споживання таких текстів, її статок оцінюють у суму понад 1 мільярд американських доларів. Вона тепер багатша за британську королеву Єлизавету II.

Як відомо, Джоан Роулінг видала 5 романів: «Гаррі Поттер і філософський камінь» (Harry Potter and the Philosopher's stone), «Гаррі Поттер і таємна кімната» (Harry Potter and the Chamber of secrets), «Гаррі Поттер і в'язень Азкабана» (Harry Potter and the Prisoner of Azkaban), «Гаррі Поттер і келих вогню» (Harry Potter and the Goblet of fire) та «Гаррі Поттер і орден Фенікса» (Harry Potter and the Order of the Phoenix). Останній надійшов у книгарні 21 червня 2003 року. Поки що це найоб'ємніший том обсягом понад 800 сторінок і вартістю 27—30 доларів США.

Цікаво, що в інтерв'ю французькому телебаченню у грудні того ж року з нагоди видання французького перекладу книжки письменниця продемонструвала чорну папку, в якій зберігаються завершальні сторінки семитомної епопеї. Вона заявила, що написала їх спеціально, щоб бути певною, що зможе закінчити «цю гігантську працю», однак, ні шостий, ні сьомий романи ще не написані. При цьому вона пообіцяла своїм читачам неймовірну кількість подій і смерті багатьох персонажів.

Романи Джоан Роулінг перекладені приблизно шістьма де-

сятками мов, а сумарна кількість надрукованих примірників склала більше 250 мільйонів. Про популярність вигаданих нею історій свідчить, серед іншого, і такий факт «Гаррі Поттер і орден Фенікса» очолив у Франції список бестселерів, причому мовою оригіналу. Місцеві підлітки, не бажаючи чекати до грудня, розкупили 25—30 тисяч примірників недешевого роману англійською мовою. І це в країні, яка проводить послідовну мовну політику на захист французької від зовнішніх, в основному «англо-саксонських», впливів.

А в США статистичні результати опитування «Що читають американці» виявили, що громадяни цієї країни віддають перевагу книжкам про Гаррі Поттера і літературі про те, як схуднути. За даними USA Today, за останні десять років серед найпопулярніших книжок США перше, третє, четверте, п'яте та шосте місця посіли книжки Джоан Роулінг. І навіть Гілларі Клінтон не відмовилася погрітися під цим сонцем. Коли до книгарень надійшов останній роман «поттеріани», її мемуари «Жива історія» були на той момент у продажу трохи більше 10 днів. За обома книжками стояли довгі черги, причому шанувальники Гілларі Клінтон перемішалися з шанувальниками Гаррі Поттера.

Курйоз стався у Венесуелі, де піратське видання останнього роману стало найпопулярнішою книжкою в країні, незважаючи на вкрай поганий переклад. Майже на кожній сторінці є місця, які перекладач не зміг збагнути, тож там зазначено: «Вибачте, я не розумію, що це означає» або «Далі йде щось таке, що я не в змозі перекласти».

У 2004 році вийшов переклад першої книжки «поттеріани» старогрецькою мовою. Його зробив вчитель старогрецької мови, мешканець Британії. За основу він узяв мову Лукіяна, який писав у III столітті до нашої ери. Видавець вважає, що книжка буде популярною серед тих, хто вивчає старогрецьку.

Окрема історія — переклади українською. Всього за півтора року — від 13 квітня 2002 року, часу театралізованої презентації в центрі столиці України першої книжки «Гаррі Поттер і філософський камінь», до 6 листопада 2003 року, коли відбулася презентація п'ятого тому, Україна наздогнала і перегнала всю Європу. Український «Гаррі Поттер і орден Фенікса» став першою європейською презентацією іншомовного перекладу. 7 листопада вийшов німецький переклад, 4 грудня — французький. Цікавим є те, що український переклад з'явився на 3 місяці раніше за російський. Тому не дивно, що чи-

мало дітей з російськомовних родин проковтнули роман, не помітивши, що він «не тією мовою».

Перекладач «поттеріани», відомий композитор та автор-виконавець Віктор Морозов зізнався, що дві книжки в своєму житті він переклав, не будучи впевненим, що їх надрукують — «Алхіміка» Пауло Коельо та «Гаррі Поттер і філософського каменя». Першого «Поттера» переклав для власного задоволення ще в 2000 році. Звертався до видавців, надсилав вирізки із західних газет, поки бастион не впав. Директор видавництва «Абабаламага» Іван Малкович, як тонка поетична натура, деякий час остерігався книжки, у якій розповідається

про магію, але, зрештою, не встояв.

Ще однією особливістю українських видань є те, що «Абабаламага» домоглася від Джоан Роулінг дозволу на власне художнє оформлення, яке виконав Владислав Єрко.

На тлі «поттероманії», яка охопила багатокраїн світу, дещо дивною видається інформація з Росії. Не так давно в прокуратуру надійшла заява про те, що зміст книжок про Гаррі Поттера порушує 282 статтю Кримінального кодексу Російської Федерації — розпалювання міжнародної та релігійної ворожнечі. Зокрема, роман «Гаррі Поттер і таємна кімната» нібито пропагує чаклунство і розмиває основи православ'я. Але московська прокуратура, провівши ретельну експертизу і не знайшовши в книжках ознак релігійного екстремізму, вирішила не порушувати кримінальну справу.

Не зайве нагадати також, як після виходу на екрани фільму за тим самим романом «адвокати» президента Росії звинуватили авторів стрічки в тому, що один із казкових героїв — ельф на ім'я Доббі — схожий на Володимира Путіна.

Нещодавно на сайті Державного комітету телебачення і радіомовлення України з'явився матеріал про те, скільки і яких звернень надійшло на адресу цього поважного органу. Так от, «у повторних зверненнях порушувалися переважно питання стосовно... засила реклами на телебаченні та інформаційного наповнення телепередач, про заборону показу фільму і розповсюдження книг про Гаррі Поттера» (прізвище Гаррі так написано, виділення моє — Т. М.).

Прем'єра третього фільму «Гаррі Поттер і в'язень Азкабана» відбулася в Україні 4 червня цього року. Всі актори, які знялися в трьох фільмах, на вимогу письменниці — британці. Серед них і головний герой третього фільму уродженець Лондона Даніель Редкліф, якому 23 липня виповниться 15 років. Як, очевидно, і Гаррі Поттеру, якого він зіграв.

Популярність Джоан Роулінг невинуваткова. Вона, мабуть, влучила в серцевину, у сучасну шотландську, британську і навіть загальноєвропейську серцевину — байдуже, чи усвідомлює вона це, чи ні. А світ — в очікуванні наступних двох романів. Їхні назви вже зареєстровані в Британському бюро патентів: «Гаррі Поттер і бунт бруднокровок» (Harry Potter And The Mudblood Revolt) та «Гаррі Поттер і пошук кентавра» (Harry Potter And The Quest Of The Centaur).

Тарас МАРУСИК

Джоан Роулінг

- Вересень 1991 року — починає викладати англійську мову в Португалії.
- Грудень 1994 року — повертається в Единбург.
- Серпень 1996 року — отримала пропозицію від видавництва опублікувати першу книгу про Гаррі Поттера.
- Квітень 2002 року — в Україні презентовано переклад першої книги про Гаррі Поттера.
- Червень 2003 року — видано п'яту і поки що останню частину серії «Гаррі Поттер і Орден Фенікса».
- Листопад 2003 року — перший в Європі переклад книги «Гаррі Поттер і Орден Фенікса» презентовано в Києві.

Мобільність науковців: ЄС пропонує нові перспективи та можливості

На конференції, присвяченій проблемі міграції науковців, яка відбулася в Парижі, уповноважений Європейського дослідницького центру Філіп Бюскен, започаткував нову європейську мережу центрів мобільності для дослідників ERA-MORE. Об'єднуючи 200 центрів у 33 країнах, цей новий інструмент, що доповнює європейський веб-портал, присвячений мобільності дослідників, повинен допомогти удосконалити інформаційну та практичну підтримку дослідників у Європі. У роботі конференції взяли участь понад 700 науковців та представників місцевої влади, дослідницьких органів, представників промисловості та ЗМІ. Один із місцевих телеканалів присвятив цій проблемі свій вечірній ефір, показавши цикл документальних фільмів про професію дослідника, створений за сприяння Європейської Комісії.

Філіп Бюскен сказав, що наразі невідкладним заходом є пошук конкретних рішень, які б уможливили подолання перешкод, що існують на сьогодні на шляху географічної та міжгалузєвої мобільності, оптимізації наукових успіхів та підвищення привабливості Європи. «Зараз ми розгортаємо реальну стратегію мобільності, але обов'язково потрібно йти далі. Тому я запропонував, щоб мобільність стала не лише одним з пріоритетів у контексті нових фінансових перспектив Європи, а й центром кампанії з підвищення обізнаності про дослідників у Європі, яка спрямована на широкий загал, і буде розпочата Європейською комісією у наступному році», — зазначив він.

Політичні угоди, яких було досягнуто у Лісабоні у березні 2000 року та у Барселоні у березні 2002 року, передбачають збільшення асигнувань на проведення наукових досліджень до 3% ВВП. Згідно з розрахунками, до 2010 року в Європейському Союзі працюватиме не менше 700 тисяч дослідників.

Європейська Комісія, тісно співпрацюючи з країнами-членами ЄС, вже оголосила серію ініціатив, які мають зробити Європейський Союз більш привабливим для життя та роботи науковців з усього світу, усуваючи перешкоди мобільності дослідників у Європі та підвищуючи привабливість професії дослід-

Фото: ЄС

ника на європейському рівні. Цей проект включає в себе:

- Запуск європейської мережі центрів мобільності (ERA-MORE). Об'єднуючи 200 центрів у 33 країнах Європи та країнах, що не входять до ЄС, мережа створює можливість надання відповідної допомоги дослідникам та їхнім сім'ям.

- Новий веб-портал ERA-Careers, розроблений з метою допомогти дослідникам у пошуках роботи та задля забезпечення повної найновішої інформації про фінансові можливості та чинне законодавство.

В економіці, де нові ідеї та наукові знання є першочерговим чинником зростання, інвестування у людські ресурси, у науку та технології (S&T) є необхідною умовою конкурентоспроможності. Європа займає провідні позиції у цьому класі як найбільша світова фабрика S&T за кількістю випускників (2,14 млн. у 2000 році). Далі йдуть США (2,07 млн.) та Японія (1,1 млн.) Фактично 26% всіх випускників у Європі вивчали S&T, порівняно з 21% у Японії та 17% у США. Протягом 90-х років кількість випускників S&T в Європі зростала набагато швидше, ніж у Японії та США. Однак на сьогоднішній день ситуація змінилася, і є скарги на те, що науковці залишають Європу у пошуках кращого місця для роботи.

У 2001 році більш ніж 26 тисяч фахівців, що в'їжджали до США, походили з країн-

членів ЄС і більш ніж 7 300 були вихідцями з країн-кандидатів. Кількість європейців, які отримали ступінь доктора наук у США та вирішили залишитися за кордоном, є досить великою.

Дехто вбачає в цих фактах підставу для тривоги щодо початку процесу «відтоку мізків». Без сумніву, втрата висококваліфікованих дослідників не є позитивним фактором. Однак оптимісти зазначають, що абсолютна кількість науковців, які поїхали працювати за кордони ЄС, є досить невеликою частиною з 40 мільйонів громадян Союзу, які мають вищу освіту.

Відтік висококваліфікованих європейців до таких країн, як США, Канада та Австралія, є наслідком частини європейського соціального та політичного минулого та майбутнього. У період з 1946 до 1965 року приблизно 372 тисячі професіоналів, науковців та спеціалістів, іммігрували до США. Однак найостанніші дослідження, що були проведені наприкінці 2003 року, показали, що кількість осіб, що залишають ЄС та йдуть до США, поступово зменшується. А отже процес «відтоку мізків» повільно іде на спад.

Дмитро ОПАНАСЕНКО

В аеропортах Європи буде безпечніше

Фото: ЄС

Європейська Комісія в законодавчому порядку встановила загальне визначення зони обмеженого доступу в аеропортах ЄС для підвищення у них рівня безпеки. Незабаром всі працівники аеропортів у Європейському Союзі проходять контроль, входячи до певних зон в аеропортах. Цей крок є одним з ключових у питанні покращення безпеки польотів з аеропортів країн ЄС. Такі заходи не тільки підвищують рівень стандартів в межах ЄС, але й є прикладом для інших країн. «Дійсно, справедливим та необхідним є те, щоб працівники аеропорту проходили хоча б такий самий контроль, як і пасажери», — заявила віце-президент Європейської Комісії Лойола де Паласіо.

Комісії потрібно буде визначити, які саме частини аеропорту позначити як «критичні зони», для яких потрібно застосовувати

підвищені заходи безпеки. Весь персонал, який входить до такої зони, підлягатиме перевірці.

На думку Комісії, під поняття «критичної зони» мають підпадати принаймні ті частини аеропорту, в яких перебувають пасажери, що вже пройшли контроль, їх ручний багаж та перевірений багаж, який ще не було належним чином позначено. Коли такий багаж буде позначено, він може транспортуватися персоналом, що не пройшов контроль.

Країни-члени ЄС матимуть 5 років для впровадження нових норм в цілому. Такі заходи зроблять країни Європейського Союзу одними з небагатьох, хто запровадив жорстку перевірку персоналу аеропортів.

Ольга ВАСИЛЬЄВА

ВВП на душу населення: відчайте різницю

Жоден з нових членів ЄС поки що не досягає до середньосереднього рівня валового внутрішнього продукту на душу населення — про це свідчать дослідження, проведені Євростатом на підставі даних 2003 року. Найнижчий з новобранців показник у Латвії — 42% (за 100% взято середню для ЄС цифру), найвищий (83%) у Кіпрі. Втім, і деякі зі старих країн-членів також перебувають нижче від середньостатистичної межі:

Іспанія, (95%), Греція (79%) та Португалія (75%). А найкращі з цих країн у Люксембурзі, чий показник більш ніж удвічі перевищує середній — 208%. У трійці лідерів також Ірландія (131%) та Данія (123%). Євростат подає цифри і щодо країн-кандидатів на вступ до Європейського Союзу. Так, ВВП на душу населення в Румунії становить 30% від середнього по ЄС, Болгарії — 20% і Туреччині — 27%.

Джерело: Бюлетень Представництва Європейської Комісії в Україні, Молдові та Беларусі «Європейський вісник»

Гривома реченнями

Після того, як стало відомо про те, що французький уряд планує продати до 30% акцій двох державних енергетичних компаній «Electricite de France» і «Gaz de France», щоб отримати кілька мільярдів доларів для покриття державного боргу, у Франції розпочалися акції протесту. Зокрема, 16 червня французькі енергетики на 15 хвилин вимкнули електроенергію в офіційній резиденції президента Франції Жака Ширака, Елісейському палаці і будинку МВС. Незадовго до цього профспілковими активістами було припинено подачу струму на три паризькі вокзали.

У Великобританії у рамках модернізації збройних сил держави відбувається їх значне скорочення: до 2008 року чисельність військово-повітряних сил зменшиться на 7,5 тисяч осіб, а флоту — на 1,5 тисячі службовців, буде скорочено 10 тисяч цивільних осіб та зменшено кількість літаків, гвинтокрилів, танків і кораблів. Разом із тим, фінансування оборонної сфери збільшиться на 3,7 млрд фунтів стерлінгів — до 33,4 млрд фунтів. Як зазначив міністр оборони Великобританії Джеффри Хун, влада концентруватиме увагу на мобільності армії і її здатності боротися за межами держави.

Рада міністрів юстиції та внутрішніх справ ЄС схвалила раніше запропоновані Європейською Комісією рекомендації, які спрямовані на активніше залучення до роботи в Союзі дослідників й науковців з третіх країн (на сьогоднішній день питома вага приїжджих науковців у науці ЄС складає лише 2,1% за даними 2001 року, тоді як в США ця цифра сягає 20%). Зокрема, передбачається запровадження скороченої процедури отримання ними дозволів на роботу в ЄС, скасування максимальних квот, видачу посвідок на проживання та спрощення процедури переїзду їх сімей в разі роботи в ЄС. Ці та інші схвалені Радою ініціативи ЄК надійдуть до Європейського Парламенту, який має висловити свою думку у вересні.

Європейська Комісія вирішила виділити 4,65 млн. євро за програмою Механізм Швидкого Реагування (Rapid Reaction Mechanism) з метою посилення ролі права та підтримки демократичних процесів у Грузії. ЄС розподілить кошти серед чотирьох найважливіших напрямків: (1) пенетенціарна реформа; (2) організаційна реформа Міністерства юстиції та інших органів публічної влади; (3) парламентська та виборча реформа; (4) розбудова довіри серед суспільних груп, які перебувають у конфлікті. Цією додатковою програмою ЄК ще раз підкреслила обов'язок європейської спільноти підтримати структурні демократичні реформи в Грузії.

Підготовлено за матеріалами: Української мережі новин «Кореспондент» та Бюлетеня Представництва Європейської Комісії в Україні, Молдові та Беларусі «Європейський вісник»

Європейці обговорюють можливість застосування генетичного аналізу новонароджених

Європейський Комісар з питань досліджень Філіп Бюскен спростував чутки в декількох засобах масової інформації про те, що він нібито закликав запровадити обов'язкове генне тестування для новонароджених в Європі: «Я ніколи не відстоював такої думки».

У грудні 2002 року Європейська Комісія створила експертну групу, завданням якої було вивчення правомірності проведення такого генетичного аналізу, можливих його соціальних наслідків та власне питання етичності проведення такого аналізу. До складу цієї групи входили представники громадських організацій, фармацевтичних компаній та вчені, які спеціалізуються на правознавстві, філософії, етиці та медицині. Створена експертна група працювала самостійно, без стороннього втручання. За результатами роботи групи було підготовлено звіт та надано 25 рекомендацій щодо застосування такого генетичного аналізу. Проте, ці дані є лише думкою експертів та не є остаточними.

Експерти оприлюднили ці рекомендації на спеціальній конференції на початку травня. Експертна група постановила, що такий

генетичний аналіз має бути добровільним та в жодному разі не має бути обов'язковим. Але в тих ситуаціях, коли йде мова про виявлення важких захворювань, для яких існує лікування, країнам-членам ЄС рекомендують запровадити таку загальну перевірку малюків як бажану. Експерти не вимагають ані від Європейської Комісії, ані від держав-членів запроваджувати всезагальну перевірку новонароджених.

Комісар Бюскен вважає, що результати роботи експертів допоможуть досконалішому та кваліфікованому використанню технологій генетичного аналізу, що є значним поступом у сфері охорони здоров'я та превентивної медицини. Проте будь-яке використання таких аналізів, яке суперечитиме Європейській Хартії прав людини або не відповідатиме етичним принципам країн-членів ЄС, не буде підтримано Європейською Комісією.

Ольга ВАСИЛЬЄВА

«Комісія не ставить собі за мету вимагати від країн-членів ЄС запроваджувати обов'язковий для всіх генетичний аналіз малюків. Така перевірка має бути вільним вибором людини та відповідати тим етичним нормам, що діють у країні. Комісія не вправі регулювати питання етики. Спираючись на

дані групи дослідників, представлені у звіті Комісії, я вважаю, що було б доцільно започаткувати проведення таких аналізів. Але це лише мої пропозиції, а не вимоги щодо обов'язкового загального генетичного аналізу для малюків! Ці заходи могли б допомогти завчасно виявляти захворювання, але в жодному разі їх не можна застосовувати як обов'язкові для всіх. Європейські громадяни мають бути впевнені у надійності результатів такого генетичного аналізу. Комісія слідкуватиме за тим, щоб ця нова технологія була надійною та застосовувалась лише в добровільному порядку в умовах повної довіри».

Філіп Бюскен,

Європейський Комісар з питань досліджень

Євростат досліджує причини варіювання цін в різних країнах ЄС

У складі Європейського Союзу діє міжнародна організація Євростат, яка займається вивченням статистичних даних, пов'язаних з діяльністю окремих країн-учасниць та ЄС в цілому. Одне з останніх досліджень Євростату стосується вивчення рівня цін на продовольчі товари, алкогольні і безалкогольні напої та тютюнові вироби у різних країнах, що входять до складу Європейського Союзу. Дослідження охоплює порівняння цін на вищезазначені товари на європейському ринку, які існували у країнах-членах ЄС на момент, коли до складу Європейського Союзу входило 12 країн (EU12), 15 країн (EU15), 25 країн (EU25).

На основі порівняння індексів рівня цін на продукти харчування, напої та тютюнові вироби у країнах, що вже є учасницями ЄС, країнах, які є кандидатами на вступ до ЄС, та країнах, що входять до складу Європейської асоціації вільної торгівлі (EFTA) станом на 2003 рік, ці країни можна розділити на 5 груп:

- До складу Групи I входять країни, в яких рівень цін становить 120% або більше в порівнянні із середнім рівнем цін для всіх країн ЄС (EU average*) Сюди входять: Великобританія, Швеція, Фінляндія, Данія, Швейцарія, Ірландія, Ісландія та Норвегія.
- До Групи II віднесено країни, у яких ціни становлять від 100% до 120% порівняно з EU average. Серед таких країн — Люксембург, Нідерланди, Бельгія, Німеччина, Кіпр, Австрія, Італія та Франція.
- До Групи III входять країни, які за рівнем цін знаходяться в проміжку 80-100%, порівняно з EU average. До цієї групи входять: Іспанія, Словенія, Греція, Мальта, Португалія.
- До Групи IV входять країни, в яких рівень цін на відповідні товари становить менше 80%, порівняно з EU average. До складу IV групи входять такі країни: Болгарія, Румунія, Польща, Литва, Словаччина, Латвія, Чехія, Угорщина, Естонія та Туреччина.

Отже, можна зробити висновок, що рівень цін у різних країнах, що входять до складу Європейського Союзу дуже відрізняється і коливається від 55% (порівняно з EU average) у Польщі до 144% в Ірландії. Це означає, що один і той самий набір відповідних товарів (продуктів харчування, напоїв, тютюнових виробів) у найдорожчій країні ЄС — Ірландії — коштуватиме у 2,6 рази дорожче, ніж у найдешевшій країні, що входить до складу Європейського Союзу, — Польщі. Більш того, розподіл рівня цін у різних країнах Європи залежить від їх географічного розташування. Так, рівень цін у східних та південних країнах ЄС, як правило, є нижчим за EU average. А в північних та центральних країнах-членах Європейського Союзу рівень цін є загалом вищим за середній ціновий рівень для всіх країн-учасниць ЄС.

Найвищий рівень цін серед країн, які входять до складу Європейської асоціації вільної торгівлі, мають Ісландія, Норвегія, Ірландія, Данія та Швейцарія.

Так, у країнах, які мають морські чи інші водні кордони, ціни на морепродукти, рибу є нижчими, ніж у країнах Центральної Європи, які не мають водних кордонів.

Говорячи про країни, які є кандидатами на вступ до Європейського Союзу або є його новими членами, слід відзначити, що ціновий рівень цих країн є нижчим від рівнів цін у країнах, що входять до складу ЄС порівняно давно.

Щодо тютюнових виробів, то ціни на ці товари залежать більшою мірою саме від розвитку суспільства. Так, у більш розвинених країнах, де діяльність державних органів та недержавних організацій спрямована на боротьбу з палінням, ціни на тютюнові вироби є вищими, ніж у країнах, що розвиваються. Ці кроки покликані стимулювати населення економічним шляхом до зменшення споживання відповідних виробів.

Рівень цін у країнах Європейського Союзу змінюється разом із кількістю учасників Європейського Союзу: поряд із збільшенням кількості країн-членів в ЄС простежується зростання рівнів цін на основні групи товарів.

Узагальнюючи всі вищенаведені факти, можна відзначити, що ціновий рівень у різних країнах-учасницях Європейського

Союзу суттєво відрізняється і залежить від багатьох факторів, зокрема, від рівня економічного і політичного розвитку країни, від її географічного розташування, від рівня розвитку суспільства.

Дмитро ОПАНАСЕНКО

* EU average — середній рівень цін для всіх країн ЄС.

АНОНС

Європейське право навколишнього середовища. Навчальний посібник. — Львів: БФ «Екоправо-Львів», 2004. — 256 с. **Миківич М.М., Андрусевич Н.І., Будякова Т.О.**

Видання є одним із перших кроків до вивчення європейського права навколишнього середовища як галузі європейського права в Україні. Структурно посібник складається із загальної та особливої частин. У першій розглядаються поняття, історія розвитку, предмет, структура, джерел та принципи європейського права навколишнього середовища. Посібник включає витяги (переважно англійською мовою) з нормативно-правових актів Європейського Союзу, рішень Суду Європейських Співтовариств, звіти органів Європейського Союзу та ін.

Збірник нормативно-правових актів Європейського Союзу у сфері охорони навколишнього середовища. — Львів: БФ «Екоправо», 2004. — 192 с.

Збірник нормативно-правових актів Європейського Союзу у сфері охорони навколишнього середовища є першим виданням в Україні, що містить основні нормативно-правові акти ЄС у сфері охорони довкілля. Він є особливо привабливим у зв'язку із тим, що більшість актів, які увійшли до збірника, було вперше перекладено українською мовою. Збірник включає як витяги із установчих договорів Європейського Союзу, так і нормативно-правові акти вторинного законодавства у сфері охорони довкілля.

Обидва видання здійснено за фінансової підтримки Європейської Комісії.

Десятиріччя Угоди про партнерство й співробітництво України та ЄС

Рівно десять років тому — 14 червня 1994 року — Україна першою з країн СНД уклала Угоду про партнерство і співробітництво з Європейським Союзом. Ця угода стала базовим документом, який визначав і визначає правовий механізм двостороннього співробітництва між Україною та Об'єднаною Європою.

Угода Брюсселя з Києвом стала «базовою» — трохи згодом аналогічні угоди було укладено з майже з усіма іншими пострадянськими державами. Ці угоди мали проміжний характер між Угодою про торгівлю і співробітництво ЄС з СРСР від 1989 року і договорами про асоціацію, підписаними з постсоціалістичними країнами Центрально-Східної Європи.

Положення Угоди про торгівлю і співробітництво між Європейським Союзом і СРСР повністю поширювалися на Україну як республіку колишнього Радянського Союзу. Ця Угода, термін дії якої складав 10 років, була зорієнтована на розвиток взаємного співробітництва в низці галузей економіки, важливих і для українського народного господарства: вугледобувній промисловості, сільському господарстві, захисті довкілля, електроенергетиці, секторі послуг тощо. В Угоді підкреслювалося, що економічне співробітництво будуватиметься на принципах рівноправності, недискримінації і взаємності, а її імплементація створить умови не лише для розвитку торгівлі, але й для надходження західних інвестицій і створення спільних підприємств на території СРСР. Після розпаду Радянського Союзу у 1991 році Угоду між ЄС і СРСР було трансформовано в двосторонні угоди між Європейським Союзом та новими незалежними державами на основі обміну відповідни-

ми листами. Але стара угода з радянською Москвою, звичайно ж, не повною мірою відповідала новим умовам, що виникли після розпаду СРСР. Тому і Брюссель, і практично всі пострадянські країни дійшли спільної думки, що треба готувати нові угоди — Про партнерство і співробітництво (УПС). Головною метою УПС мало стати створення сприятливих умов для інтеграції нових незалежних держав у європейський і світовий економічний порядок. Угоди також розглядали проблематику економічного співробітництва і мали в цілому комплексний характер.

Процес переговорів із підготовки відповідної угоди з Україною розпочався у вересні 1992 року після підписання Президентом України Леонідом Кравчуком і Головою Європейської Комісії Жаком Делором Спільного комюніке.

Цей процес завершився швидше, ніж через два роки підписанням Угоди про партнерство і співробітництво між Україною та ЄС. УПС було ратифіковано Верховною Радою України 10 листопада 1994 року, але набула вона чинності тільки 1 березня 1998 року — після завершення тривалого процесу ратифікації її парламентами всіх країн-членів ЄС. Для імплементації УПС Україні слід було провести адаптацію національного законодавства, вдосконалити адміністративний апарат і судочинство, реформувати й реструктуризувати економіку.

На період до ратифікації УПС 1 червня 1995 року під час зустрічі Президента України Леоніда Кучми з Головою Європейської Комісії Жаком Санпєром було підписано Тимчасову угоду між Україною і ЄС про торгівлю та питання, пов'язані з торгівлею, яка набула чинності 1 лютого 1996 року. Угода містила

всі положення УПС щодо доступу на товарний ринок, правил конкуренції і розв'язання суперечностей. Вона регулювала питання, які належать винятковій компетенції Співтовариства, тому не було потреби у тривалих процедурах ратифікації з боку всіх країн-членів.

В Угоді визначено такі основні цілі партнерства і співробітництва:

- забезпечення політичного діалогу між сторонами;
 - сприяння торгівлі й інвестиціям, а також розвитку гармонійних економічних відносин між сторонами;
 - створення основ взаємовигідного економічного, соціального, фінансового, науково-технічного й культурного співробітництва;
 - підтримка зусиль України щодо зміцнення демократії й завершення переходу до ринкової економіки.
- Згідно з УПС партнерами України виступають як Співто-

вариство в цілому, так і країни-члени ЄС (у залежності від відповідних сфер компетенції партнерів). Наприклад, питання торгівлі товарами згідно з правом ЄС віднесено до виключної компетенції Співтовариства, а в питаннях інтелектуальної власності партнерами України виступають окремі країни-члени ЄС. Початковий період чинності УПС — десять років, після чого її дію буде автоматично продовжено, якщо Угоду не буде денонсовано Україною або ЄС (нагадаємо, що початок чинності УПС припадає не на 1994 рік, коли її було підписано, а на 1998-й, коли завершився процес ратифікації). Особливе значення в Угоді надається положенням про верховенство права й повагу прав людини, економічні та політичні свободи. Спільна декларація до УПС стосовно статті 102 визначає можливість негайного призупинення сторонами всіх прав та обов'язків, що виникли згідно з

УПС без застосування нормальної процедури, передбаченої у статті 102 УПС, у випадку порушення демократичних принципів та прав людини, а також принципів ринкової економіки.

УПС відкрила можливості для поступового зближення України з Європейським Союзом. У її рамках відбувається регулярний політичний діалог між Україною та ЄС на всіх рівнях, включаючи президентський. Угода — важливий крок до залучення України в правове поле єдиного ринку ЄС, а також до Світової організації торгівлі. Положення УПС регулюють питання переміщення товарів, послуг, осіб, капіталу, поточних платежів, умови підприємництва і інвестування, політику конкуренції, проблему захисту інтелектуальної власності. Про еволюційний характер Угоди свідчить Стаття 4 частини 1-ї УПС, яка окреслює можливість розвитку двосторонніх відносин у напрямку створення зони вільної торгівлі між Україною та ЄС, що виходить за рамки УПС. Відповідне положення було включено до Угоди на вимогу української сторони.

УПС передбачила також створення відповідних інституцій, покликаних забезпечити виконання Угоди. Інституційний механізм двостороннього співробітництва було остаточно сформовано після набуття чинності УПС:

• *Рада з питань співробітництва між Україною та ЄС.* Головне призначення органу здійснення нагляду за виконанням УПС, надання рекомендацій, визначення пріоритетних напрямків співробітництва. Українську частину Ради під головуванням прем'єр-міністра України було створено Указом Президента України від 24 лютого 1998 року. Вона складається з членів Уряду України, частина ж Європейського Союзу — із членів Ради ЄС та Європейської Комісії. Засідання Ради проводяться не рідше одного разу на рік. Головують у Раді по черзі представники України та ЄС. Рада співробітництва самостійно визначає правила та процедури своєї діяльності. На першому засіданні Ради з питань співробітництва між Україною та ЄС, яке відбулося 8–9 червня 1998 року в Люксембурзі, було визначено, що початку переговорів про створення зони вільної торгівлі між Україною та ЄС має обов'язково передувати вступ України до Світової організації торгівлі.

• *Комітет із питань співробітництва між Україною та ЄС* покликаний готувати засідання Ради з питань співробітництва, забезпечувати нагляд за виконанням УПС у період між засіданнями Ради. Склад Комітету аналогічний складу Ради, але з представ-

ництвом на рівні посадових осіб (як правило, вищих) державної служби. Головування в Комітеті здійснюється сторонами по черзі. З української сторони Головою Комітету було призначено Голову Національного агентства України з розвитку та європейської інтеграції (НАУРЕІ) Романа Шпека. Перше робоче засідання Комітету відбулося 5 листопада 1998 року.

• *Комітет з парламентського співробітництва* — форум для політичного діалогу між парламентаріями Європейського Союзу й України, до якого входять депутати Європейського Парламенту та Верховної Ради України. Комітет обмінюється інформацією з питань співробітництва з Радою, а також уповноважений надавати їй рекомендації. Перше засідання Комітету з парламентського співробітництва відбулося в Брюсселі 30 листопада 1998 року.

Угода визначила 28 сфер, у яких Україна та ЄС мають наміри постійно розвивати співробітництво, зокрема, промислове виробництво; сприяння інвестиціям та їхній захист; сільське господарство; енергетику; довкілля; транспорт, туризм; митну політику тощо.

Сторони погодилися надати одна одній режим найбільшого сприяння в торгівлі товарами. Це означає, що жодна із сторін не може встановлювати на імпорт або експорт іншої сторони вищі митні податки та збори, ніж ті, що вона встановила для будь-якої іншої країни.

Україна та ЄС зобов'язалися також забезпечити свободу транзиту через свою територію товарів, що походять з митної території іншої сторони, і скасувати кількісні обмеження на імпорт з ЄС в Україну і з України в ЄС за винятком трьох випадків:

- за умови необхідності захистити власні економічні інтереси;
- у торгівлі виробами з текстилю та одягом;
- у торгівлі сталлю.

Політичні, економічні та соціальні цілі, визначені УПС, віддзеркалюють як тогочасне політичне бачення, так і економічні реалії, що склалися десятиріччя тому.

Безумовно, на нинішньому етапі внутрішнього розвитку Української держави та поглиблення її зв'язків з Європейським Союзом і виникає необхідність подальшого вдосконалення правових відносин Києва та Брюсселя. Але ми не маємо забувати, що саме УПС заклала основу для широкого економічного, фінансового, соціального і культурного співробітництва, розвитку політичного діалогу між Україною та Європейським Союзом.

Олекса ПІДЛУЦЬКИЙ

Дата/червень

2 червня 1950 року — Велика Британія відкидає ініціативу Шумана, що закликає взяти участь у переговорах, спрямованих на створення європейської організації з наднаціональними органами влади.

20 червня 1950 року — Бельгія, Італія, Люксембург, Нідерланди, Федеративна Республіка Німеччина та Франція — шість країн, які пристали на пропозицію Шумана — починають у Парижі переговори з метою створення Європейського об'єднання вугілля та сталі (ЄОВС).

1–2 червня 1955 року — На конференції в Мессіні, взяти участь у якій була запрошена також Велика Британія, міністри закордонних справ шести країн-учасниць ЄОВС вирішують поширити процес європейської інтеграції на всі сектори економіки. Для вивчення можливостей створення єдиного європейського економічного співтовариства включно з співпрацею в сфері розвитку атомної енергетики створено комітет під головуванням міністра закордонних справ Бельгії Поля-Анрі Спаака.

30 червня 1965 року — Франція відхиляє план Гольштайна (названий на ім'я першого Президента Європейської Комісії), який полягав у наданні дедалі більшої частини коштів, зібраних як зовнішнє мито, у розпорядження Співтовариства з метою формування незалежного спільного бюджету. Впродовж семи місяців Франція блокувала будь-який поступ у роботі ЄЕС, застосовуючи політику «порожніх крісел» — французькі депутати бойкотували засідання всіх робочих органів Співтовариства.

5 червня 1975 року — 67 відсотків британців, які брали участь у референдумі про нові, узгоджені лейбористським урядом, умови членства Великої Британії в ЄЕС, висловилися «за».

7–10 червня 1979 року — Перші прямі вибори до Європейського Парламенту, який від цього часу налічує 410 депутатів. В усіх країнах, за винятком Великої Британії, діє пропорційна виборча система. Найбільше голосів — 60 відсотків усього європейського електорату здобула Коаліція європейських соціалістів.

Червень 1984 року — На саміті в Фонтенбло Європейська Рада досягає згоди стосовно розміру британського внеску у бюджет.

17–24 червня 1984 року — Другі прямі вибори до Європейського Парламенту, який тепер складається з 434 депутатів. За кілька днів у Стразбурзі відбувається перше засідання нового складу Європейського парламенту. Його адміністративні структури базуються в Люксембурзі, комітети ж збираються в Брюсселі.

Україна знайомиться із сучасним польським мистецтвом

Фото: ЦСМ

Андрій Бондар, один із найвідоміших молодих українських письменників, розповідав про свої враження від виставки «Занурення»: «Вчора я востаннє зайшов до галереї — шкода, що це вже останні дні виставки, шкода, що робота Машлянка не збережеться. І зберегти її ж неможливо... Але виставка прекрасна!» Він говорив про головну мистецьку подію Року Польщі в Україні — виставку 7 сучасних польських художників у Центрі Сучасного мистецтва при НаУКМА, куратором якої є Єжи Онух, директор ЦСМ. Катажина Сіверська, співробітниця варшавської галереї «Захента», одна з найстарших і найповажніших у Польщі, сказала, що виставка її здивувала: вона випромінювала спокій і духовність, а це вкрай несподівано з боку сучасного мистецтва, часто критичного, неспектакулярного, інколи навіть шокуючого.

Виставка «Занурення», яка відкрилася у Центрі Сучасного мистецтва 21 травня і триватиме до 11 липня, справді видається незвичною, дивною своїм настроєм, створеним завдяки прекрасним мистецьким роботам і майстерній експозиції. Вона стала центральним мистецьким проектом Року Польщі в Україні, в межах якого з кінця березня відбулася вже ціла низка культурно-мистецьких подій. Відкривався Рік Польщі в Україні 30 травня концертом Національного симфонічного оркестру польського радіо під диригуванням одного з найвидатніших сучасних польсь-

ких композиторів Генрика Гурецького. Концерт у Національній опері України, де були присутні президенти України й Польщі, став грандіозним офіційним вступом до подальшої програми. Наступного ж дня, 31 березня, у київському Будинку художника відкрилася виставка сучасного польського й українського мистецтва під назвою «Доба романтизму». Куратором виставки була Вікторія Бурлака — молода київська кураторка, яка запросила до участі в «Добі романтизму» польських та українських художників, серед яких і зовсім молоді, й вже добре

знані постаті. Протягом квітня відбулася ціла низка концертів — джазу і сучасної музики — у різних містах України, презентація опери Станіслава Монюшка «Страшний двір» у Львівській опері, виставка рисунків Бруно Шульца у Національному художньому музеї України, ініціювалися переклади польських літературних творів на українську, аж зрештою дочекалася свого часу й виставка в Центрі Сучасного мистецтва.

Отож «Занурення» — виставка, у якій взяли участь Єжи Новосельські, Леон Тарасевич, Мірослав Машлянка, Миколай Смочиньські, Анна Мица, Анна Плотніцка та Ян Грика, запропонувала українському глядачеві незвичний погляд на польське мистецтво й, загалом, польську культуру.

Ця виставка зачепила питання етнічного коріння польського мистецтва, впливу східно-християнської традиції на польське мистецтво, власне кажучи, підважила саме наше переконання про те, що польська культура — це культура виключно католицька. Куратор Єжи Онух у вступному тексті до виставки пише: «Польща у своїх остаточних державних кордонах лежить на лінії, що простягається з півночі Європи до Балкан і розділяє латинську, західно-католицьку культуру та культуру греко-слов'янську, візантійську. Колись, до поділів Польщі у XVIII столітті, ця лінія простягалася через самісіньку середину Речі Посполитої, трохи охоплюючи захід, тому географічно більша частина Польщі й Великого Князівства Литовського була на боці Візантії. Нині тільки невеликий краєчок на сході й півдні польської держави залишився на цьому візантійсько-руському боці, а згадана мною межа біжить лише трохи західніше за східний і південний кордони Польщі.

Польська держава була й залишається межею двох культур, двох типів духовності, сказати б,

цивілізації: західної римо-католицької та східної православно-уніатської. Сучасна Польща є спадкоємницею багатьох історичних Речей Посполитих з їхнім постійним взаємопроникненням духовних, культурних і мистецьких цінностей. Приплив, який відбувався завжди, хоч і не завжди за обопільним бажанням, був спонтанним, і формальні бар'єри, заборони та накази ніяк не могли цьому зарадити. Сьогодні в результаті геополітичних змін склалася цілком нова ситуація, коли римського католицизму в Польщі є дуже багато, а православ'я дуже мало.

Це лише наслідок ситуації, коли православ'я і католицизм були присутні в державі однаковою мірою».

Єжи Онух вирішив показати в Києві твори добре знайомих польських художників, кожен з яких має міцне «візантійське» коріння. Йдеться про те, що усі художники, представлені на виставці «Занурення», походять із православних — українських чи білоруських — родин. Навіть більше, найстарший серед представлених художників, 81-літній Єжи Новосельський, розпочинав мистецьку кар'єру як іконописець греко-католицької Лаври Івана Хрестителя під Львовом у далекому 1942 році. Пробувши послушником Лаври кілька місяців, Новосельський повернувся до рідного Кракова, де пізніше вчився в Академії мистецтв і де розпочав свої нині знамениті живописні експерименти: сучасний живопис, який спирався на засади іконопису. Він писав цілковито світські пейзажі, оголені натури, портрети, зрештою, абстракції, які композицією, кольоровою гамою, грою світла й тіні неймовірно нагадували візантійські ікони. Видовжені фігури й темні лики Новосельського якоюсь мірою перегувалися з живописом Модильяні, але спиралися на іншу традицію — візантійсько-руський іконопис. Цим інтрига не вичерпується:

крім мистецької інноваційності Новосельський відомий ще і своїми теологічними студіями. Це художник, якого подекуди називають навіть теологом, це живописець, який чудово знається на богослов'ї і є автором книг про православну інтелектуальну традицію. Додаймо, що живопис Єжи Новосельського має найвищі ціни серед нині живих художників на польському мистецькому ринку, а сам Новосельський залишається чи не найзнаменитішим польським живописцем 2 пол. ХХ ст., й зрозуміємо, чому саме цього художника куратор Єжи Онух вирішив зробити центром ваги усієї виставки. Потрапляючи в український контекст, знаменитий поляк українського походження, набуває особливого значення: водночас як частина звичної для українців православної культури і як її, у якомусь сенсі, імітатор. Головним питанням виставки «Занурення» було взаємоплетіння традицій у сучасному мистецтві, ненав'язлива присутність візантійсько-руської естетики у здебільшого католицькій польській культурі. Отож, живопис і сама постать Новосельського у цьому контексті виявилася просто-таки символічною.

Присутність «іконічного» живопису перегукується з автентичними фресками ХVIII ст. на стінах галереї Центру Сучасного Мистецтва. Аби ще більше підкреслити цей генетичний зв'язок між залами Центру, де триста років тому розташовувалося монастирське братство, й експонованим живописом, стіни тут помальовано в гарячий помаранчевий і таємничий синій кольори — відтінки з картини Новосельського. Таким чином, насичений, вібруючий барвами простір підкреслює формальні характеристики картин. Дехто з відвідувачів виставки називає побачене в залах з картинами Новосельського естетичним шоком не лише завдяки самим роботам, а й тому, як їх показано, яскравим, але неагресивним кольором стін.

Власне кажучи, куратор виставки Онух підійшов до простору так, як це колись робив сам Новосельський, простуючи й розписуючи церкви й костели в Польщі й Франції. Цей зна-

менитий експериментатор не лише писав майже революційний для польського контексту живопис, він розписував і сакральні приміщення. Найвідомішою сакральною роботою Новосельського стала греко-католицька церква у Білому Борі, збудована за його проектом й ним самим розписана. Тут простір усієї церкви ніби підпорядковано законам простору ікони: враження таке, що заходячи до церкви, ти входиш в ікону. Співвідношення пропорцій, кольори, додаткові елементи, здається, відтворюють світ давньої візантійської картини.

Подібно куратор «Занурення» обіграв і простір галереї Центру Сучасного Мистецтва, що, не забуваймо, є історичними залами давнього монастирського братства. Самі стіни галереї стали цитатами з живопису Новосельського.

Ці картини 50-х–70-х років є «перлиною» виставки, але їх висока мистецька якість і мистецька інтрига опуклюються завдяки сучасним роботам, більшість з яких було створено безпосередньо в галереї для цієї конкретної виставки.

При вході на виставку нас зустрічає інсталяція Леона Тарасевича — одного з найвідоміших сучасних художників Польщі й етнічного білоруса. Вхід до Центру Сучасного Мистецтва Тарасевич забудував сирими дошками, створивши дерев'яну конструкцію, обрисами схожу на київські Золоті ворота, з якої скапує яскрава жовта барва. Ця робота є своєрідним омажем Києву з боку Леона Тарасевича, що його сам художник описав так: «Спробую реалізувати три завдання: по-перше, ліквідувати цей маніфест совєтської естетики, яким є ганок Центру Сучасного Мистецтва, по-друге, роботу буде створено для будинку Києво-Могилянської Академії, міста, сповненого чарами бароко, і по-третє, сам об'єкт буде дуже рустикальним, дерев'яним, схожим на архітектуру середньовічного Києва, який був справді «дерев'яним» містом. Спробуємо створити такий собі місток через історію».

Далі стикаємося з роботою Миколая Смочиньські — своєрідним «археологічним до-

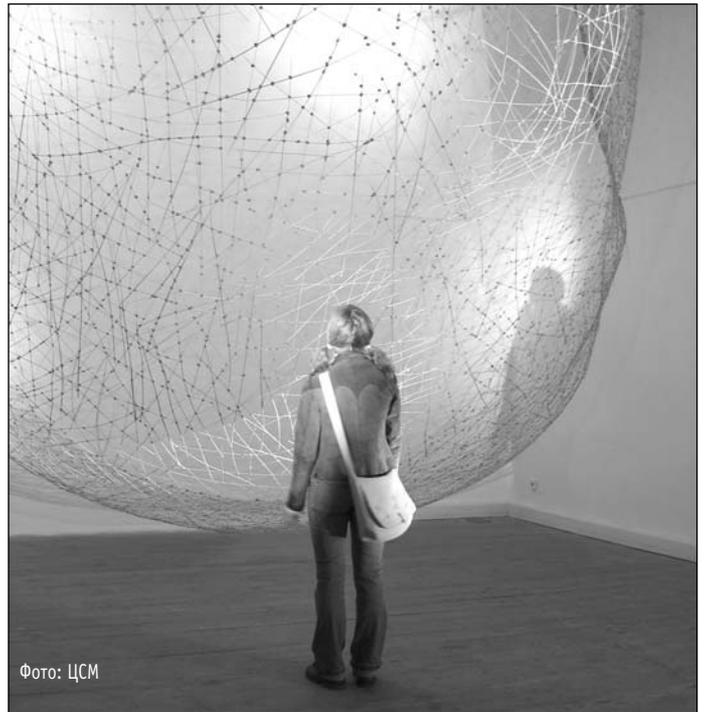

Фото: ЦСМ

слідженням» давнього простору Центру Сучасного Мистецтва. Це інсталяція з полотна й самих стін галереї: Смочиньські спеціальною технікою зірвав частину старих тиньків із стін галереї, показуючи нам, глядачам, шари історії цього колись сакралізованого приміщення. Зірвані тиньки склали взори на величезному півколі штитного полотна, яке нагадує радше монохромний живопис, створений самою історією.

А тоді, пройшовши вібруючими залами Новосельські, зустрічаємося віч-на-віч із колосальною скульптурою Мірослава Машлянка з трави й воску. Ця робота, яка існуватиме лише протягом виставки, викликає захоплення і, водночас, жаль. Створена з майже живого, нетривкого матеріалу, схожа на кокон, церковну баню й мініатюрну галактику водночас, скульптура з'явилася за дванадцять днів копійкої десятигодинної праці. Машлянка привіз із Польщі зібрану біля власного дому траву та віск і з цього матеріалу сплів свій велетенський кокон, що займає майже усю 70-метрову залу галереї. Прозора, крихка і пахуча (не забуваймо, що виліплена з використанням натурального воску), конструкція невідомо як тримається стін і стелі галереї і навіть змінює свої обриси під дією атмосферної вологи. Спос-

терігаючи, ти замислюєшся про тендітність і мінливість життя, про монументальність, яка виявляється такою делікатною. До цього додається відчуття жалю, що грандіозну легкість неможливо зберегти, що вона існуватиме лише протягом кількох місяців, а після завершення виставки зникне без сліду.

Крім цього, бачимо настінні розписи Анни Мици, відео-інсталяцію Анни Плотницької, відео, інсталяцію й фотографії Яна Грика.

Вставка «Занурення» зачепила важливі питання й самої польської культури, й власне польсько-українських стосунків у культурно-мистецькій царині, при цьому залишаючись, передовсім, цілісним мистецьким твором, що його естетична грань викликає захоплення навіть поза цим теоретичним аспектом. Крім цього, це один зі зразків вдалої співпраці, бо ж авторами виставки є польські митці та український куратор. Можливо, такі спільні проекти можуть бути найцікавішими, оскільки вони уможливають безпосередній діалог між митцями, мистецькими традиціями, зрештою, між самими культурами.

Олеся ОСТРОВСЬКА-ЛЮТА

На фото роботи із виставки польського мистецтва «Занурення»

Європейський контракт культового письменника української молоді

У липні цього року впливове німецьке видавництво Suhrkamp підписало з одним із лідерів українського книговидавництва, львівською «Кальварією», угоду про отримання авторських прав на переклад та видання роману 20-річного письменника Любка Дереша «Культ». Це перший приклад, коли європейське видавництво укладає таку угоду не особисто з українським автором, а з його літературним агентом, як годиться у цивілізованому світі. Угода була пророблена та відкоригована юристами «Кальварії» у бік, сприятливіший для інтересів юного письменника. Готовність німецьких колег врахувати ці зауваження свідчить як про зростання поваги в культурних та бізнесових колах Німеччини до мистецького та інтелектуального потенціалу України, так і про відкритість і цікавість європейської спільноти до нашого культурного сьогодення.

«Переговори тривали зовсім недовго, і ми задоволені як їх результатом, так і поважним ставленням німецької сторони до української літератури та українських видавців», — говорить головний редактор «Кальварії» Петро Мацевич.

Роман «Культ» був написаний Дерешем у 16 років. Надісланий автором до прогресивного журналу текстів та візії «Четвер», він не тільки був надрукований на його шпальгах, але й виданий окремою книжкою у «Кальварії». Перший книжковий наклад роману розійшовся рекордним для українського книжкового ринку терміном: трохи більше, ніж за рік. Дереш став модним автором як в середовищі студентської молоді, так і серед набагато дорослішої, в першу чергу творчої, публіки. Зараз готується друге видання «Культ» українською, з відповідними видавництвами йдуть переговори про його переклад польською та російською. Тим часом у наступних числах «Четверга» побачили світ ще два твори молодого письменника — «Поклоніння ящірці» та «Архе».

Як свого часу й «Кальварія», Suhrkamp починав своє існування, у першу чергу, як видавництво наукової літератури та есеїстики, лише згодом відкривши комерційну привабливість художньої літератури. Останнім часом Suhrkamp спеціалізується на репрезентації німецькому й європейському читачеві творів культових авторів Східної Європи: Угорщини, Польщі, Словаччини, Сербії та

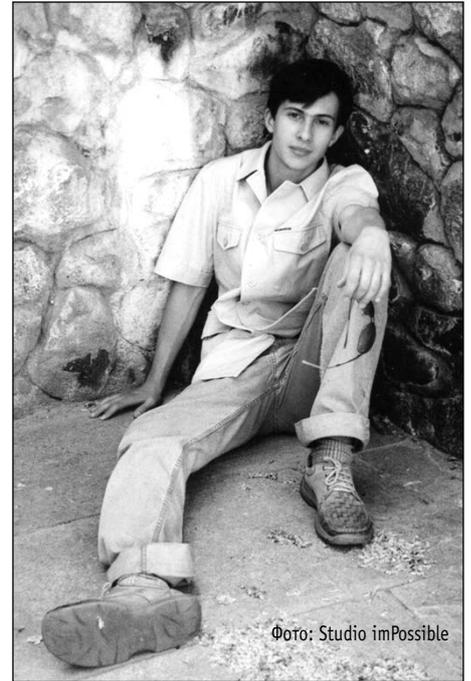

Фото: Studio imPossible

інших. Експерти видавництва впевнені, що львів'янин Любка Дереш буде гідним репрезентантом України.

Інформація Культурної агенції «Хазарія»

Шановні читачі!

Якщо Ви бажаєте щомісяця безкоштовно одержувати інформаційне видання Представництва Європейської Комісії в Україні «Євробюлетень» надішліть, будь ласка, на адресу редакції запит, в якому зазначте наступну інформацію:

Прожу внести особу або/та організацію, інформація про яку вказана нижче, до переліку одержувачів:

- друкованої версії інформаційного видання Представництва Європейської Комісії в Україні «Євробюлетень»
- електронної версії інформаційного видання Представництва Європейської Комісії в Україні «Євробюлетень» (файл у форматі *.PDF, розміром 2,5 Мб)

Інформація про одержувача:

Організація

Назва:

Прізвище:

Ім'я:

По батькові:

Вид діяльності:

Фізична особа

Прізвище:

Ім'я:

По батькові:

Вік:

Вид діяльності (місце роботи/навчання):

Контактна інформація:

Поштова адреса:

Телефон:

Факс:

E-mail:

Поштова адреса:

Телефон:

Факс:

E-mail:

Запити слід надсилати за такою адресою: 04070, м. Київ, а/с 20.

Дякуємо за співпрацю!!

Редакція інформаційного видання
«Євробюлетень»

Фото: ЦСМ

На фото роботи із виставки польського мистецтва «Занурення»

Україна знайомиться із сучасним польським мистецтвом

Виставка «Занурення», яка відкрилася у Центрі Сучасного Мистецтва 21 травня і триватиме до 11 липня, справді видається незвичною, дивною своїм настроєм, створеним завдяки прекрасним мистецьким роботам і майстерній експозиції. Вона стала центральним мистецьким проектом Року Польщі, в межах якого з кінця березня відбулася вже ціла низка культурно-мистецьких подій.

Докладніше читайте на стор. 18.

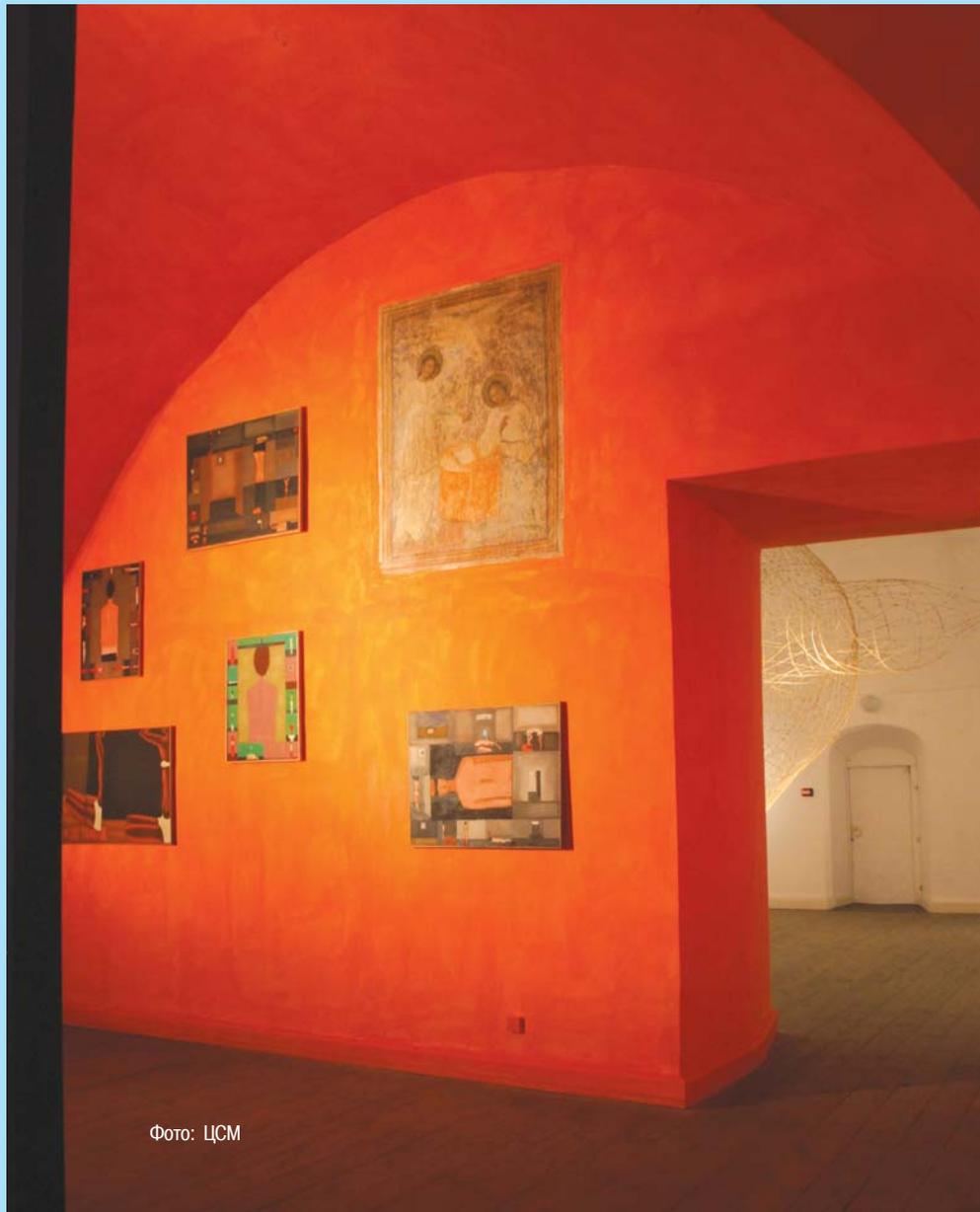

Фото: ЦСМ

Амстердам

В другій половині року Нідерланди перебрали на себе головування в ЄС. Серед пріоритетних завдань, які доведеться вирішувати членам Союзу в цей час – вирішення проблем пов'язаних із розширенням, підтримка зростання економіки та безпеки на континенті. Нідерланди заявили про свій намір ініціювати дискусію про подальші можливості інтеграції Європейського Союзу та про спільні цінності в країнах ЄС.

Представництво Європейської Комісії в Україні
Адреса: вул. Круглоуніверситетська, 10, Київ 01024. Тел. +38044 4620010
WWW.delukr.cec.eu.int Електронна пошта: press@delukr.cec.eu.int